

Een Studie in Rood en Zwart

Leo Knoops en Wim Knoops

Een Studie in **Rood** en Zwart

Kralingse vertelling

Leo Knoops en Wim Knoops

*En met blijheid in het hart,
Strijden wij voor rood en zwart,
Voor de roem van ons Excelsior!*

**Fragment uit: “Ferme jongens, stoere knapen”,
het clublied van Excelsior (A.H. Kenters, 1942).**

Capelle a/d IJssel & Rotterdam, september – december 2016

Een Studie in **Rood en Zwart – Kralingse vertelling (2016)**

Copyright © tekst:

Leo Knoops en Wim Knoops, Capelle a/d IJssel & Rotterdam, 2016

Copyright © Knoops-logo (handboeien):

Versie 1990: Gerard Neerscholten, voormalig illustrator bij de RVS, Rotterdam, 1990

Versie 2011: John Hellewegen, Rhoon, 2011

Copyright © illustraties voor- en achterkaft:

John Hellewegen en Wim Knoops, privécollectie, Rhoon en Rotterdam, 2016

Copyright © illustraties in de tekst:

Irma Stolk, privécollectie, Rotterdam-Kralingen, 2016

Technische realisatie ®:

John Hellewegen, alleskunner op computergebied, Rhoon, 2016

Geheel achterin dit verhaal treft u zoals gewoonlijk een lijst van onze publicaties aan.

Bezoek onze website!

Al onze kerstverhalen, vertellingen, sprookjes (etc.) zijn op internet te vinden. Bezoek onze prachtige website: www.knoops-producties.nl

Met veel dank aan John Hellewegen te Rhoon voor het bouwen en beheren van deze website.

Illustraties

Ook veel dank aan Irma Stolk uit Rotterdam-Kralingen voor het ruim ter beschikking stellen van het Excelsior-archief van de familie Stolk. Tenzij anders vermeld, zijn de afbeeldingen in dit verhaal afkomstig uit deze privécollectie.

Illustratie voorkaft

Het wapen van Kralingen: een achtpuntige rode ster op gouden veld. Dit wapen werd gevoerd door de Heren van Kralingen, en later door de gemeente Kralingen, die in 1895 bij Rotterdam werd gevoegd. Het wapen van Kralingen prijkt ook op het voetbalshirt van Excelsior.

Inhoud

Proloog. Coolsingel, zaterdag 12 december 2015

Intermezzo in foto's. Excelsior in den oorlog

Hoofdstuk 1. Woudestein

Hoofdstuk 2. Een *cold case* voor Bruins

Hoofdstuk 3. Een stukje sportsponsoring naar de samenleving toe

Hoofdstuk 4. Zuinigheid met vlijt bouwt huizen als kastelen

Hoofdstuk 5. Een woeste achtervolging

Hoofdstuk 6. Het verhaal van Bulgersteyn

Hoofdstuk 7. De burgemeester

Hoofdstuk 8. Het oog gericht op Londen

Hoofdstuk 9. Een harde knal

Hoofdstuk 10. Ontknoping

Hoofdstuk 11. Oud papier

Epiloog. Kerstavond op Woudestein

Nawoord en verantwoording

Lijst van publicaties

WOORDEN VAN ANTON KENTERS -o- MUZIEK VAN WILLY SCHOOTEMEYER

OPGEDRAGEN AAN DE R.V. & A.V. "EXCELSIOR"
ter gelegenheid van haar
40-JARIG BESTAAN.

FERME JONGENS, STOERE KNAPEN,
ONS LOKT 'T VRIJE VOETBALVELD,
WAAR JE VREUGD EN VROOLIJKEID KUNT RAPEN,
EN JE DOOR GEEN ZORGEN WORDT GEKWEED,
ALS HET SEIN VOOR DEN STRIJD WORDT GEGEVEN,
TROUW ZIJN WIJ DAN ALLEMAAL PRESENT,
VOOR DE CLUB ONZE KRACHTEN TE GEVEN,
JA, DAN ZIJN WIJ IN ONS ELEMENT.

REFREIN;

WIJ GAAN NAAR 'T TERREIN, NAAR ONS WOUDESTEIN,
WAAR D'EXCELSIORVLAGE WAAIT IN DEN WIND,
EN WE VINDEN HET FIJN, ALS WE DAAR MAAR ZIJN,
WANT DAAR IS EENIEDER GOED GEZIND,
DAAR HEERSCHT ALTIJD WEER, EEN GEZONDE SFEER,
DAAR IS VREUGD EN NIMMER KLINKT GEMOR,
(EN MET BLIJHEID IN ONS HART,
2x (STRIJDEN WIJ VOOR ROOD EN ZWART,
(VOOR DE ROEM VAN ONS EXCELSIOR!

FERME JONGENS, STOERE KNAPEN,
DE SPORT EISCHT KERELS VAN STAVAST,
DUFFE DROOMERS, DIE MAAR STAAN TE GAPEN,
VORMEN IETS, DAT BIJ ONS SPEL NIET PAST,
WIE ZIJN KRACHT ENERGIEK ONS WIL GEVEN,
WIE EEN VENT IS, WAAR ECHT PIT IN ZIT,
WIE NAAR 'T HOOGSTE STEEDS MET ONS WIL STREVEN,
DIE IS WELKOM ALS EXCELSIORLID.

IN SAMENWERKING MET DE
COMMISSIE W. APPELO, H.
VIJFWINKEL, M. VERMAAS.

Naar het originele gegeven gedrukt.

Qua patet orbis
(Zo wijd de wereld strekt)

Wapenspreuk van het Korps Mariniers (1665).

Proloog. Coolsingel, zaterdag 12 december 2015

Op donderdag 10 december 2015 vierde het Korps Mariniers zijn 350-jarig bestaan. Velen in Rotterdam weten hun thuisbasis te noemen: de marinierskazerne aan het Toepad, gelegen in het meest oostelijke deel van de wijk Kralingen. Deze kazerne werd vernoemd naar de eerste commandant, kolonel Willem Joseph, baron van Ghendt. De Van Ghendtkazerne werd pas op 9 december 1946 in gebruik genomen. Tot mei 1940 stond de marinierskazerne namelijk aan het Oostplein, dus nagenoeg in het centrum van de stad. Dit gebouw werd in de meidagen van 1940 verwoest. Het huidige Mariniersmonument aan het Oostplein herinnert de voorbijganger aan deze historische locatie.

Minder bekend is dat reeds voor de oorlog besloten was de marinierskazerne naar het Toepad te verplaatsen. Dit had tot gevolg dat de Kralingse voetbalclub Excelsior, die aan het Toepad zat, voor de nieuwbouw moest uitwijken en om die reden in september 1939 terugkeerde naar het terrein waar de club haar bestaan in 1902 ook was begonnen: Woudestein. De nieuwbouw aan het Toepad werd in de oorlog, echter nu onder Duitse leiding, voortgezet en voltooid.

De diepe verbondenheid van Rotterdam met de “zwarte duivels” (wie kent niet de heldhaftige verhalen over hun strijd bij de Maasbruggen) bleek op zaterdag 10 december 2015. Besloten was namelijk om het jubileum de nodige luister bij te zetten met een omvangrijk defilé op de Coolsingel. Onder het oog van niemand minder dan de koning zelf zouden vele mariniers en oud-mariniers langs het stadhuis marcheren, begeleid door de krijgshaftige klanken van hun eigen marinierskapel.

Na weken van onophoudelijke herfstregens met veel wind en zelfs storm, was het op zaterdag eindelijk eens mooi en rustig weer. Een wat waterig zonnetje deed zijn best er een mooie dag van te maken. De Coolsingel liep vol met duizenden belangstellenden, van jong tot oud.

* * *

“Kunt u het zo goed zien, meneer Bulgersteyn?”

Een stevig gebouwde man van ruim zestig jaar oud manoeuvreerde met enig beleefd duw- en trekwerk een rolstoel door het publiek heen, tot hij vlak voor de dranghekken stond. Hij droeg

Een Studie in Rood en Zwart – Kralingse vertelling (2016)

een tijdloos kostuum met overhemd en stropdas. Zijn strak achterover gekamde haar, hoornen bril en versleten regenjas van onbestemde snit gaven zijn verschijning een typisch Rotterdams aanzien. Onze trouwe lezers zullen hem reeds hebben herkend: het was inspecteur D.J. Bruins van de Rotterdamse politie, van het bureau Hoflaan te Kralingen.

“Nog een beetje naar rechts Bruins; ik heb nou die lantaarnpaal precies voor mijn giechel.” Bruins duwde het karretje nog wat verder, tot ze er wel goed voor stonden. Nu konden ze het hele spektakel mooi overzien.

Bulgersteyn was ineens heel erg oud geworden. Vorig jaar liep hij nog met een rollator, maar dat was nu niet meer mogelijk. Bruins keek neer op de schedel van de bejaarde stadshistoricus en vroeg zich af welke geheimen zich daar nog in zouden kunnen bevinden, geheimen althans die hij zelf nog niet kende.

Ze waren iets te vroeg. Bruins glimlachte. Hij moest ineens terugdenken aan zijn moeder, die hem had opgevoed met: “Kom nooit te laat. Dat maakt een slechte indruk. Een bank beroven, dat is niet toegestaan. Maar goed, ben je arm, kan zo iets gebeuren. En iemand vermoorden is evenmin netjes. Maar ach, wie kan er over de motieven van een ander oordelen? Maar *te laat* komen? Daar is geen excuus voor.” Tja, daar lag blijkbaar de grens van het fatsoen in de jaren ‘50: kwam je te laat, was je niet betrouwbaar.

En zo stond hij hier dan ruim een kwartier voor tijd op de Coolsingel, samen met zijn bejaarde vriend, de heer Laurens Erasmus Bulgersteyn. In de verte zag hij de koning, gekleed in een of ander opzichtig gala-uniform, bezaaid met medailles, en met een enorme pet op het hoofd, het podium opstappen. Het defilé stond op het punt van beginnen. Om hem heen klonk wat gemor toen het tot het publiek doordrong dat Máxima er blijkbaar niet bij was.

Om toch wat te doen te hebben voordat het defilé begon, startte Bruins een praatje over voetbalclub Excelsior. Net als hij was ook Bulgersteyn al zijn hele leven een trouwe rood-zwart supporter.

“Wat denkt u, meneer Bulgersteyn, zal Excelsior het nog een seizoen weten vol te houden in de eredivisie? Mijn neef Luigi Bruins doet daar in ieder geval zijn best voor. Wat vindt u?”

De hoogbejaarde stadshistoricus hoestte rochelend. “Oh ja, hij is familie van je, jij bent zijn oom, is het niet? Hm, een prima voetballer. Een neef in het eerste, da’s niet gek, Bruins.”¹

“Dank u. Zeg, meneer Bulgersteyn, u heeft vroeger toch ook bij Excelsior gevoetbald?”

“Ja, als de tweede reservedoelman van het negende elftal. Hm, op dat niveau stelde voetbal weinig voor. Ik zat er meer voor de gezelligheid. Wel hielp ik, als dat nodig was, de redactie met het volschrijven van het clubblad. Het was mijn taak om van een tamelijk matige match toch een spannend verslag te schrijven. Dat ging me toen, als een HBS-er, eigenlijk beter af dan in het doel staan of op de bank zitten.”

“De HBS? Hoe oud was u toen? Over welke jaren hebben we het dan?”

Eh, eens kijken. Ik ben van december 1920 en ik was ruim veertien jaar oud toen ik lid werd, dat was dus ergens in begin 1935. We zaten toen nog aan het Toepad. In de oorlog werd het allemaal lastiger. November 1944 werd ik bij de grote razzia door de Duitsers opgepakt. Dat was op de Oostzeedijk. Ik woonde in de Tamboerstraat te Crooswijk, maar ik was juist op die bewuste dag te voet op weg naar Woudestein voor een bijeenkomst.”

Bulgersteyn zweeg over de aard van de bijeenkomst. Hij zei: “Met honderden andere mannen werd ik afgemarcheerd naar het Toepad. Die nieuwe marinierskazerne was een verzamelpunt. De volgende dag ging het te voet over Utrecht naar Amersfoort. Daar werd ik te werk gesteld. Tankgrachten graven. Na die razzia lag heel Rotterdam plat en het voetbal uiteraard ook.”

¹ Oude Rotterdammers spraken elkaar nooit met de voornaam aan.

Bruins dacht even na. “Als u in die jaren aan het clubblad meewerkte, dan heeft u zeker wel Anton Kenters gekend?”

“Anton? Toon? Je bedoelt Toon Kenters? Hij was de schrijver van de ‘Excelsiormarsch’? Ja, Toon *was* Excelsior! Hij was overal en zonder hem gebeurde er niets. Geweldige kerel!”

Bulgersteyn zweeg en zei toen wat zachter: “Weet je, Bruins, het duurt vermoedelijk niet lang meer of je krijgt het zelf te lezen, Toon en ik hebben begin 1942, met hulp van Jacob Stolk en van nog iemand anders, er echt alles aan gedaan om ...”

Bruins verstond van de rest niks meer, want de Marinierskapel zette een militaire mars in. Het defilé was begonnen; duizenden voeten kwamen tegelijk in beweging. Het publiek klapte. De koning, stram in de houding, salueerde terwijl veteranen en andere militairen voor hem langs defileerden, de ene rij na de andere.

* * *

Toen het spektakel eindelijk was afgelopen vroeg Bruins:

“Wat wilde u me daarstraks nu vertellen, meneer Bulgersteyn? Iets over vroeger? De oorlog?”

Maar hij kreeg geen antwoord, want de oude man was in slaap gevallen, bemerkte Bruins. Hij pakte een geruite deken uit het bagagerekje en legde die zorgzaam over Bulgersteyn heen. Hij liep een stukje naar achteren en manoeuvreerde toen behoedzaam het karretje het gewoel uit.

Een oud verhaal van een oude man over iets van heel lang geleden; nu, dat kon nog wel even wachten, meende Bruins. Maar daarin vergiste hij zich deze keer toch.

Intermezzo in foto's. Excelsior in den oorlog

Het eerste elftal van Excelsior te Woudestein, 21 september 1941. Op de achtergrond zien we een installatie met Duits afweergeschut opgesteld staan (Flugabwehrkanone of 'Flak').

Het eerste elftal van Excelsior te Woudestein, 22 maart 1942.

Het eerste elftal van Excelsior te Woudestein, seizoen 1942-1943 (geen datum bekend).

“Dat is toch geen bal geven!”

Deskundig commentaar langs de lijn.

Neen mijnheer niet de scheidsrechter!

MAAR KOOP EEN BRIL BIJ:

JOS VERWEYEN - Oudedijk 237

Telef. 13.64.01

Legendarische bordreclame bij Excelsior.

Hoofdstuk 1. Woudestein

Zoals bekend is Rotterdam de enige stad in Nederland met drie voetbalclubs die in het betaalde voetbal spelen. Naast het aloude (wat belegen) Sparta is er natuurlijk Feyenoord, met zijn enorme aanhang, spelend in het grootste stadion van het land, “op Zuid” aan de Nieuwe Maas.

Aan de andere kant van de rivier, een paar kilometer verderop, aan de rand van de oostelijke wijk Kralingen, staat – bij wijze van contrast – het kleinste stadion, want “Woudestein” kan slechts zo’n 4.000 toeschouwers bevatten. Hier speelt het bescheiden Excelsior, dat zich tot veler verbazing altijd tussen Feyenoord en Sparta heeft weten te handhaven, dank zij een omzichtig, kruideniersachtig financieel beleid, waarbij men niet schroomde om op gezette tijden met een bestelbusje heel Kralingen door te rijden om oude kranten op te halen. Het is eigenlijk, qua aanhang en entourage, een typische eerste-divisie club, maar een succesvol seizoen in die eerste divisie kan natuurlijk tot een kampioenschap leiden, of promotie via de nacompetitie, en aldus speelt Excelsior min of meer regelmatig één of twee seizoenen in de eredivisie, waarna de club weer een niveau zakt. Zo blijft er leven in de brouwerij.

Op 1 mei 2016 zag het er evenwel naar uit, dat – na twee seizoenen – het eredivisieschap behouden zou blijven, zonder de noodzakelijkheid zich via de nacompetitie te moeten redden. Op die dag stond de laatste thuiswedstrijd op het programma, tegen PEC Zwolle, die dan wel gewonnen zou moeten worden.

Op de eretribune hadden zich vele prominente Kralingers verzameld, onder wie niemand minder dan de burgemeester Aboutaleb (die tien minuten lopen van Woudestein woont), en ook zijn voorganger Ivo Opstelten. Diens sonore stemgeluid (“Fan-tas-tisch!”) vormde af en toe een aardig contrast met wat meer kritische kreten, die regelmatig vanaf andere delen van de tribunes te horen waren, zoals “Potjandoppie, wat een onnauwkeurige pass was dat!”²

Niet ver van Opstelten vandaan zat een onopvallend geklede man van achter in de zestig, een gepensioneerde inspecteur van politie, die (voor zover men wist) familie was van Excelsior-middenvelder Luigi Bruins.

Het was inderdaad inspecteur D.J. Bruins, sinds zijn jeugd trouw supporter, die kwam zien hoe zijn neef het er van af zou brengen, en of een derde achtereenvolgend eredivisieseizoen er inderdaad in zat.

² Gekuiste versie.

Dat ging niet van een leien dakje. Twee keer liep Excelsior een achterstand op, en pas tien minuten voor tijd scoorde Daan Bovenberg opnieuw de gelijkmaker: 2-2.

“Volgende week uit, tegen Cambuur,” hoorde Bruins om zich heen. “Laatste wedstrijd. Als we die winnen zijn we gered!”³

Enigszins teleurgesteld verliet hij de tribune, met als troost de omgeroepen mededeling, dat Luigi Bruins was uitgeroepen tot “man van de wedstrijd”.

Dat had tot gevolg, dat de inspecteur hem een dag later, op maandagavond, terugzag als gast in het sportprogramma van TV Rijnmond, om uit te leggen waarom Excelsior, ondanks het betere spel, toch niet had gewonnen.

“Het lag toch niet aan het veld?” vroeg de presentator. Dat was natuurlijk gekscherend bedoeld, maar Bruins (Luigi) legde uit dat er wel degelijk wat moest gebeuren aan dat veld. De komende zomer, zo vertelde hij, zouden graafwerkzaamheden verricht worden in verband met wat kleine verzakkingen hier en daar. Voor de kosten daarvan was al contact gelegd met een sponsor.

Bij Bruins (de inspecteur) bleef het woord “graafwerkzaamheden” nog even hangen. In Rotterdam blijft het daarmee altijd oppassen geblazen. Niet zelden stuit men dan wel eens op gevaarlijke zaken als niet-ontplofte vliegtuigbommen uit de Tweede Wereldoorlog.

“Of iets heel anders,” peinsde Bruins. “Een begraven schat of zo.”

Weinig vermoedde hij dat er inderdaad “iets” gevonden zou worden, en dat die vondst hem in een even spectaculair als macaber avontuur zou storten.

³ Excelsior won inderdaad, met 2-0.

“Ik heb Henk al een hele tijd niet meer gezien.”
 “Henk? Die ligt al twee maanden op Crooswijk!”
 “Echt waar?”
 “Ja. Aan de verkeerde kant van het gras, helaas.”
 “Krijg ‘t nona! Ik kreeg nog een geeltje van hem.”
 “Daar zie je dan mooi geen stuiver meer van terug.”

Rotterdamse dialoog.

Jacob Stolk, terreinknecht van Excelsior, verzorgt de grasmat.

Hoofdstuk 2. Een cold case voor Bruins

Bruins was sinds enige maanden met pensioen, maar met hoofdcommissaris Berestein had hij afgesproken zo nu en dan een zaakje voor zijn rekening te nemen. Het ging om onderzoeken waar de reguliere politie niet aan toe kwam. Het waren niet de meest spectaculaire zaken, had Bruins al snel gemerkt. Zo had hij enige weken terug een dief in de kraag weten te vatten die 's nachts tuinkabouters en siervazen uit voortuintjes roofde.

Een paar dagen terug had hij op een bijzondere manier een burenruzie beslecht. Bewoners uit de Avenue Concordia klaagden over herrie uit een studentenhuus; vooral één bewoner maakte het erg bont.

Bruins belde aan en informeerde naar de herriemaker. Een wat slungelig jongmens kwam naar buiten, echter gevolgd door een heel stel andere korpsballen, met truien om hun nek geknoopt en met glazen bier in hun hand. De inspecteur bezag kort deze toekomstige “bloem der natie”, en besloot toen tot een radicaal nieuwe aanpak. Hij wenkte de herriemaker naar voren.

“Luister knul, ik ben gepensioneerd en kan je daarom niet zelf beboeten. Voor burenoverlast is het tarief 1.500 euro,” loog Bruins. Hij pauzeerde om dit bericht even op het studentenbrein in te laten werken. “Maar brigadier Van Dam kan wel bekeuren. En oh ja, ik pas twee keer in het kostuum van Lucas van Dam. Kan je me tot hier een beetje volgen?”

De student knikte dat hij het tot daar had begrepen.

“Prima. Let goed op, want er volgt een keuze. Fijn, niet? Of ik laat nu deze meneer Van Dam opdraven, die daardoor zijn lunchpauze misloopt, of je gaat hier krom staan en dan geef ik je een enorme zaaier onder je kont. Je weet waar die Rotterdamse uitdrukking voor staat? Mooi.

Dan is de kwestie wat mij betreft voor dit moment afgedaan. Maar bij een volgende melding van overlast mag je alsnog brigadier Van Dam verwelkomen. Nu, zeg het maar: de keuze is?” De student aarzelde, maar draaide zich toen om en ging krom staan. Bruins nam royaal de tijd voor zijn aanloop, zodat de huisgenoten hun smartphones konden pakken om die te richten op het centrum van de ongebruikelijke politieactie.

De Avenue Concordia was sinds die dag een oase van rust. Thans wachtte de gepensioneerde inspecteur op een nieuwe opdracht en vulde zijn tijd met het invullen van sudoku's en het oplossen van cryptogrammen.

Ondanks het feit dat hij formeel niet meer in dienst was van de gemeentepolitie, begaf Bruins zich gewoontegetrouw iedere morgen per fiets naar het oude politiebureau aan de Hoflaan in Kralingen, waar hij, als onderdeel van zijn afspraak met de hoofdcommissaris, kantoor mocht blijven houden. Zelfs zijn oude cilinderbureau⁴ was op dezelfde plek blijven staan.

De statige Hoflaan werd door Kralingers wel als het hart van hun wijk beschouwd. Aan beide einden van de laan stonden markante kerkgebouwen. Burgemeester P.J. Oud had er gewoond en ook nu weer woonde de burgemeester van Rotterdam in de Hoflaan.⁵ Het was eind juli en de zomer was in volle gang. De laan, vol met oude bomen, toonde zich op haar mooist.

Bruins parkeerde zijn Saturnus-rijwiel⁶ in het halletje, trok de clips van zijn broekspijpen en zette met een bang voor gevoel zijn computer aan.

“Geen nieuwe e-mailberichten,” las hij. Zo ging het al een aantal weken. Hij schoof het raam open en stak een sigaar op. Gisteren had hij een hagiografie van Sint Lambertus⁷ uitgelezen, en voor vandaag lag er een vuistdikke studie over het leven van Napoleon klaar. Hij had het gisteren bij de Kralingse boekhandel J. Amesz in de Voorschoterlaan aangeschaft. Nu lag het boek op zijn bureau, bovenop een grote stapel ingevulde cryptogrammen.

De Hoflaan ademde rust en Bruins gaapte als een nijlpaard. Eerlijk gezegd verveelde hij zich te pletter sinds hij met pensioen was. Hij had al weken weinig tot niets om handen en ook het voetbal lag stil vanwege de zomerstop. Met zijn goede vriend, de oude meneer Bulgersteyn, ging het erg slecht; Bruins was hem enige keren in het Crooswijkse verzorgingstehuis “St. Jeremias” wezen opzoeken, maar ja, dat was ook geen dagtaak. Hij dacht terug aan zijn vele avonturen met brigadier Lucas van Dam, maar die zat sinds een paar dagen met zijn gezin op de camping.

Eventueel kon Bruins, bij afwezigheid van de brigadier, voor ondersteuning een beroep doen op hoofdagent Marjolein Gouw⁸ van het hoofdbureau Haagseveer. Bruins zat juist een min of meer geloofwaardig excuus te verzinnen om deze aantrekkelijke brunette op te bellen, toen de telefoon naar zijn gevoel beloftevol begon te rinkelen.

* * *

Zijn gevoel bleek correct te zijn. Inderdaad klonk, aan de andere kant van de lijn, het prettige stemgeluid van Marjolein Gouw. Ze viel meteen met de deur in huis.

“Goedemorgen inspecteur. Bij onze meldkamer kwam zojuist het bericht binnen dat er op het terrein van voetbalclub Excelsior bij graafwerkzaamheden een skelet is gevonden.”

“Hallo Marjolein. Wat zeg je nu, een skelet? Je bedoelt zeker een lijk?”

⁴ Zie onze publicatie: *De Ruïne van de Abdijkerk. Een spookverhaal* (1996).

⁵ Mr. P.J. Oud (1886-1968) werd in 1938 burgemeester van Rotterdam. Hij diende oktober 1941 zijn ontslag in. Van 7 mei 1945 tot 1952 was hij opnieuw burgemeester van de stad.

⁶ Befaamd Rotterdams fietsmerk. Voor meer informatie raadpleegt u ons verhaal: *Operatie 'Zeemeeuw'* (2002).

⁷ Marie Koenen, *Leg aan de wapenrusting Gods. Het leven van Sint Lambertus, bisschop van Maastricht 636-709* (Amsterdam-Brussel 1946). Sint Lambertus is de schutspatroon (of patroonheilige) van Kralingen. De RK-kerk (hoek Hoflaan met Beneden Oostzeedijk) is naar hem vernoemd, en ook kent Kralingen de Lambertusstraat.

⁸ Raadpleeg onze vertelling uit 2010: *Kroningsmis. Dietse roman*.

“Nee, een skelet, staat hier. Een schedel met botten, dat soort zaken. Klinkt als een overlijden van een lange tijd geleden. Een terreinknecht heeft ons gebeld. Kunt u erheen? Het is bij u om de hoek. Men heeft de graafwerkzaamheden inmiddels stilgelegd.”

“Hm. Zijn er sporen van geweld aangetroffen of aanwijzingen voor een misdaad misschien?”

“Nee, daar is niets over gezegd, maar wie weet, inspecteur,” zei de hoofdagent op een beetje plagerige toon, omdat ze wel wist dat Bruins duimen draaiend op een “zaak” zat te wachten.

“Prima Marjolein, ik ga meteen. Bel ze maar terug en zeg dat ik er binnen een kwartier ben!”

Bruins dacht nog even na en vroeg: “Marjolein, je zei: gevonden op het terrein van Excelsior, maar de terreinen van die sportclub zijn uitgestrekt. Er zijn gebouwen, kleedkamers, er is een kantine, er zijn meerdere tribunes. Op welke plek is het skelet aangetroffen? Is dat gemeld?”

Er klonk enig geritsel van papier.

“U hoeft niet te gaan zoeken inspecteur. Het skelet is gevonden recht onder de middenstip van het hoofdveld!”

* * *

Bruins liep de Hoflaan uit, sloeg bij de Beneden Oostzeedijk linksaf en wandelde vervolgens onderlangs de Honingerdijk langs het “Arboretum Trompenburg”. Onder het lopen neuriede hij zacht een paar zinnen uit het beroemde clublied van Excelsior:

Wij gaan naar 't terrein, naar ons Woudestein,

Waar d' Excelsiorvlag waait in den wind,

En we vinden het fijn, als we daar maar zijn,

Want daar is eenieder goed gezind.

Tja, de eerste zin klopt, dacht hij, die is duidelijk, en de tweede zin klopt eveneens, want in de verte zag de inspecteur de rood-zwarte vlag al fier boven het stadion wapperen. Met de derde zin was ook niks mis. Hoe vaak had hij die wandeling naar Woudestein al niet gemaakt, sinds hij op zijn zevende voor de eerste maal naar een wedstrijd van Excelsior was geweest? Iedere keer was het daar “fijn”. Bij de vierde zin aarzelde hij: was “daar eenieder goed gezind”? Met een lijk, een skelet, verstopt onder de grasmat? Een tragisch ongeluk? Of een misdaad? En zo ja, recent gepleegd of langer geleden? Bruins voelde zijn oude speurdersbloed weer kriebelen. Hij toonde zijn legitimatie aan de bewaker van het sportcomplex en liet zich voorgaan naar de grasmat van Excelsior. De zaak was geopend.

“Afgelopen seizoen bleek de grond rond de middenstip te verzakken; er ontstond een voor de spelers hinderlijke kuilvorming,” legde de terreinknecht desgevraagd aan Bruins uit. “Het is een verschijnsel wat bodemdeskundigen aanduiden met zinkgat of *sinkhole*.”

De inspecteur staarde in een enorme kuil van ruim een meter diep en zei toen als grap: “Ja, ik zie het. Het euvel is blijkbaar snel erger geworden.”

De terreinknecht bleek geen gevoel voor humor te hebben.

“U weet dat we op een kunststof grasmat spelen. Die hebben we verwijderd, waarna ik slappe grond kon uitgraven. Dat bleek veel dieper te zijn dan ik aanvankelijk vermoedde. Pas op een meter diep werd de grond wat steviger. Ik stopte met graven en wilde de kuil met schoon zand opvullen, toen ik tussen de uitgegraven blubber kledingresten zag liggen. Dat vond ik vreemd. Ik besloot verder te graven en vond toen tot mijn schrik een compleet skelet in de bodem. Iets dergelijks verwacht je toch niet onder een voetbalveld aan te treffen, inspecteur? Ik heb direct het bestuur geïnformeerd en de politie gebeld.”

Hij wees in de kuil. “Ik heb voorlopig maar een stuk zeil over het stoffelijk overschot gelegd, inspecteur. Dat leek me het meest beschaafd. Ik heb verder niets aangeraakt, Wilt u een kijkje nemen? Ik heb een trapleer voor u meegenomen.”

Bruins daalde het trapje af en trok het dekzeil weg. Een doodskop grijnsde hem aan. Bruins keek aandachtig, maar door alle aarde en vuil zag hij niet zo veel. Hij knielde naast het skelet neer en begon met een zakdoek voorzichtig wat aarde van de schedel te vegen. In het midden van de schedel zat een grote ronde zwarte vlek. Hij legde er zijn vinger op en tot zijn stomme verbazing verdween de “vlek” plotseling, want de vlek bleek ook uit aarde te bestaan en zakte onder de druk van zijn vinger weg in het binnenste van de schedel. Hierdoor ontstond er zicht op een mooi rond gat aan de voorzijde van de schedel, precies in het voorhoofd.

“Bij de heilige Lambertus, dat is een kogelgat!” zei Bruins opgewekt. “Overduidelijk! Als ik me daarin vergis, word ik supporter van Sparta.”

Hij kwam uit zijn geknielde houding overeind, klopte het vuil van zijn broek en keek toen de terreinknecht met een borende blik aan.

“Luister, goede man, we hebben hier van doen met een moord! Dat is prachtig, ik bedoel: dit is een hoogst ernstige kwestie. Zwijgt u hier voorlopig over, in het belang van het onderzoek. Span een groot zeil over deze kuil en zet het terrein af en dat soort dingen. Laat hier niemand bij. En breng me nu met spoed naar de bestuurskamer. Ik moet de voorzitter spreken.”

*In het zweet uws aanschijns zult gij brood eten,
totdat gij tot de aarde wederkeert,
dewijl gij daaruit genomen zijt;
want gij zijt stof en gij zult tot stof wederkeeren.*

Genesis 3:19.

Een vergeten kerkhof te Kralingen: bij de Lambertuskerk.

Hoofdstuk 3. Een stukje sportsponsoring naar de samenleving toe

In de bestuurskamer trof Bruins twee personen aan die in een druk gesprek waren gewikkeld. De eerste man herkende hij meteen. Albert de Jong, de voorzitter van Excelsior, was iemand die standaard twee dagen achterliep met scheren. Bruins had De Jong op een receptie wel eens gesproken en ook zag hij hem natuurlijk geregeld op de tribune zitten bij thuiswedstrijden van Excelsior. Hij mocht hem wel: een open en vriendelijke persoonlijkheid, die als voorzitter het rood-zwarte hart op de juiste plaats had zitten.

De andere figuur kwam hem op het eerste gezicht ook bekend voor, maar de inspecteur moest diep in zijn geheugen graven, want de herinnering aan sommige personen verdrong hij liever. Maar ineens wist hij het weer. Hij keek naar het studentikoze hoofd met het warrige peenhaar en naar het vormeloze grijze kostuum dat de man droeg.

Nee toch, dacht Bruins verschrikt. Maar nu wist hij het zeker. Dit was drs. Bart Caaymans. De laatste keer dat hij met hem te maken had gehad, bekleedde de man een vage managersfunctie bij Metropool Verzekeringen; iets met marketing.⁹ Wat deed deze schertsfiguur hier nu weer? Bruins besloot hem voorlopig te negeren. Hij was hier om de voorzitter te spreken en niemand anders. Hij haalde zijn legitimatie voor de dag en zei kort: “Politie; inspecteur Bruins, bureau Hoflaan. Meneer de Jong, kunnen wij elkaar even onder vier ogen spreken?”

Hij leidde de voorzitter aan de arm mee naar een hoek van het vertrek, buiten gehoorsafstand van Caaymans, die inmiddels zijn smartphone had gepakt en daar druk mee aan de slag ging. “Meneer de Jong, u weet wat er onder de middenstip is aangetroffen?”

“Ja, inspecteur. Een lijk, ik bedoel een skelet. Of is dat voor de politie hetzelfde? Bizar, dat is het woord.” Hij keek Bruins bezorgd aan. “U leidt het onderzoek? Als voorzitter gaat mij het

⁹ Zie bijv. *Het Zwaard van Cortigel. Spookverhaal* (2001).

belang van de club boven alles. U bent toch Excelsiorsupporter? Mag ik op terughoudendheid en discretie rekenen?”

“Ja, dat klopt. Ik eh... nu, ik ben eigenlijk niet meer officieel in dienst van de politie, meneer De Jong. Ik ben met pensioen. Maar ja, het lijkt inderdaad het beste dat ik het onderzoek leid, ik ben hier zoals u zegt redelijk goed bekend. Maar hoofdcommissaris Berestein heeft daarin het laatste woord.”

Dit antwoord leek de ergste bezorgdheid bij de voorzitter weg te nemen.

“Wat denkt u, inspecteur? Het zal toch gaan om een of ander ongeluk, lang geleden? Het veld is in geen tientallen jaren ooit open geweest. Zelfs toen we een paar jaar geleden een kunststof grasmat lieten neerleggen, is alleen een klein laagje aarde verwijderd. Onze vorige voorzitter, de heer Zoldermans, u welbekend, heeft daar nog persoonlijk op toegezien.”

Zijn blik dwaalde naar de muur achter de bestuurstafel. Daar hing in olieverf een groot portret van mr. A.J.M. Zoldermans. Bruins keek eveneens naar het portret en zag een rijzige man met een aristocratisch voorkomen. Hij had wel iets van een gepensioneerde Engelse generaal, van het een of ander Britse eliteregiment, zoals de *Irish Guards*, of de *Black Watch*. Een martiale grijze snor maakte de indruk compleet. Maar nee, deze man was oud-voorzitter van Excelsior en directe voorganger van De Jong. Een eeuwigheid naar het scheen had Zoldermans, geboren en getogen Kralinger, zijn club met wijsheid en daadkracht geleid. Maar enige jaren terug was het werk hem toch te zwaar geworden en had hij, al ruim 70 jaar oud, de voorzittershamer aan De Jong overgedragen, maar niet nadat hij door het voltallige bestuur tot erelid van Excelsior was benoemd. Dat dit hoge eerbewijs de club geen cent kostte (op de inkt na waarmee een en ander in een fraai ogende oorkonde werd vastgelegd), achtte het bestuur volledig in de traditie van 115 jaar zuinigheid en spaarzaamheid. Bij Excelsior paste men op de centen.

Bruins gaf niet direct antwoord op de twee laatste vragen van de voorzitter: was er sprake van een ongeluk, lang geleden? Of ging het hier om een misdaad, wellicht minder lang geleden?

“Hm, u zei: het veld heeft in geen tientallen jaren open gelegen? Weet u dat zeker?”

“Nee, zeker weet ik dat niet, maar de heer Zoldermans weet dat wel te vertellen. Hij beschikt namelijk over een ijzersterk geheugen waar het de historie¹⁰ van onze club betreft. Vlak voor uw komst heb ik met hem getelefoneerd en verzocht direct langs te komen. Hij woont vlakbij en kan er dus ieder ogenblik zijn.”

De Jong keek uit het raam. “Oh, daar is hij al, inspecteur. Kunnen we het hem zelf vragen?”

Bruins liet zijn stem wat zakken en fluisterde: “Ik kan u in strikt vertrouwen vertellen dat van een ongeluk helaas geen sprake was, meneer De Jong. Ik trof een kogelgat aan in de schedel. Houd u dit alstublieft voorlopig stil, ook voor de heer Zoldermans. Naast u en ik weet alleen de terreinknecht ervan. Zwijgt u er dus over!”

De voorzitter verbleekte. “Lieve hemel inspecteur, wat zal dit voor de club betekenen!? Over een paar weken begint de competitie alweer en Excelsior speelt in de hoogste divisie. Dat kan toch wel op tijd doorgaan, is het niet? We verkochten een recordaantal seizoenkaarten!”

Bruins, die zelf óók een seizoenkaart had gekocht, antwoordde geruststellend: “Ik zal vandaag nog de technische recherche alles wat van belang kan zijn laten weghalen. U kunt dan morgen het terrein weer dicht en wat mij betreft start de competitie zoals gepland.”

De deur ging open en Zoldermans betrad het vertrek.

Bruins herhaalde fluisterend, zodat Caaymans (die aan de andere kant van het vertrek stond) het niet kon horen: “Nogmaals, stilte alstublieft over dat kogelgat, meneer De Jong. Vertrouw op mij en laat u verder alles aan de politie over.”

De voorzitter herademde en knikte Bruins dankbaar toe. Toen liep hij snel naar voren om zijn illustere voorganger te verwelkomen.

¹⁰ De normale uitdrukking is: “rijke historie”. Maar gezien de legendarische zuinigheid van Excelsior, ingegeven door een structureel gebrek aan geld, leek ons hier “historie” toch beter op zijn plaats als correcte omschrijving.

De heer Zoldermans kon weinig nieuws vertellen, slechts bevestigen wat Bruins al wist. Nee, het hoofdveld had naar hij praktisch zeker wist nooit open gelegen en zijn geheugen was toch uitstekend. Onder zijn voorzitterschap had het hoofdveld altijd in een puike conditie verkeerd, maar ook in de jaren daarvoor was er volgens hem nooit één schop in de grond gezet. Dat had natuurlijk ook met de legendarische zuinigheid van Excelsior te maken. En hij kon het weten, benadrukte Zoldermans, want al sinds zijn jongste jaren was hij een actief lid van de club. Bruins noteerde alles nauwkeurig.

“Heeft u nooit verhalen of geruchten vernomen dat er zich iets, of iemand, onder dit veld kon bevinden, meneer Zoldermans?”

“Nee, inspecteur, nooit. Dit is ook voor mij een complete verrassing. Mag ik u iets vragen?”

“Maar natuurlijk.”

“Wordt het stoffelijk overschot met respect behandeld? En wat zal daar later mee gebeuren?”

De vraag verraste Bruins enigszins, maar ontroerde hem ook. De heer Zoldermans toonde zich een heer van beschaving, een man van de oude stempel, met eerbied voor een overledene. De inspecteur zag dat de heer Zoldermans wat bleek was geworden. Blijkbaar greep de vondst de oud-voorzitter meer aan dan hij wilde toegeven. Bruins besloot de oude man op dit punt direct gerust te stellen.

“Geen zorgen daarover, meneer Zoldermans. Ik laat alles wat we hier aantreffen in twee grote dozen naar mijn kantoor brengen. Niets zal worden geschonden of weggegooid. Daar houd ik persoonlijk toezicht op. Uiteraard zal wel een technisch onderzoek noodzakelijk zijn, ik vraag daarvoor uw begrip.”

De heer Zoldermans knikte. Hij leek zijn kalmitte te hebben herwonnen. Bruins vervolgde:

“Lukt het de politie uit te zoeken wie de overledene was, dan zal er contact met de nabestaanden gezocht moeten worden. Lukt dat niet, dan zullen we, uiteraard in nauw overleg met de club en met u, moeten besluiten wat er met de stoffelijke resten gebeurt. Kunt u zich in die aanpak vinden?”

“Ja, inspecteur,” zei Zoldermans. Hij leek opgelucht. “Zo is het uitstekend, als tenminste onze voorzitter, meneer De Jong, daar ook”

“Jazeker,” haastte de voorzitter zich de afspraak te bevestigen. “Daar kan ik me in vinden. We zijn hier per slot van rekening in Kralingen, een wijk van beschaving.”

“Nu, dat is dan geregeld heren,” besloot Bruins. “Dan keer ik nu terug naar het hoofdveld om toezicht te houden op het onderzoek en het afvoeren van het stoffelijk overschot. Of toch nog, eh, meneer De Jong, een laatste vraagje als het kan?”

De heer Zoldermans schudde Bruins beleefd de hand en vertrok. De inspecteur wees naar de andere man in het vertrek (drs. Caaymans stond nog steeds druk in zijn mobiel te kletsen) en vroeg: “Weet hij van de vondst? Wat doet hij eigenlijk hier? Dat is toch Bart Caaymans?”

De manager had intussen zijn lange gesprek beëindigd, en hoorde in de plotselinge stilte zijn naam vallen. Hij liep met uitgestoken hand op Bruins toe en zei: “Inspecteur Bruins, hoi! Ja, daar treffen wij elkaar weer. U bent van de *Special Death Squad*, toch?”

Bruins negeerde deze opmerking en zei: “Ook hoi! Wat brengt u hier, meneer Caaymans?”

“Metropool Verzekeringen werkt aan een nieuwe reclamecampagne, inspecteur. Hoofdthema is ons nieuwe imago. Geen kredietcrisis meer. Zuinigheid en spaarzaamheid, dat willen onze klanten zien. De jaren '50 *revisited*, zogezegd. Excelsior past perfect in dat plaatje. Dus toen we hoorden dat ze een extra sponsor zochten voor het herstel van het veld, zijn we in gesprek geraakt. En daarom ben ik hier.”

“Dat is mooi, meneer Caaymans, mijn complimenten.”

“Het gaat Metropool Verzekeringen om een stukje sportsponsoring, naar de samenleving toe, dat is ons *focuspunt*, inspecteur! Momenteel is aan het Weena in onze directie de *kick-off* van

onze gloednieuwe campagne, *as we speak*. De *launch* is volgende maand. Het thema: *back to basics*, terug naar de zuinige en rustige jaren '50!"

Bruins, die dacht aan hoe hij recent een burenruzie in de Avenue Concordia op daadkrachtige had beslecht, moest zich inhouden om Caaymans geen *kick-off* onder zijn achterste te geven, als start voor een *launch* naar de maan. Sprak dan niemand nog normaal Nederlands?

"Vergeet dan niet ook uw taalgebruik daarop aan te passen, meneer Caaymans. Nu, ik wens u er veel succes mee. Fijne terugreis naar het Weena; u stond toch op het punt van vertrek? En verder wil ik u verzoeken voorlopig geen ruchtbaarheid aan de vondst van het skelet te geven. Laat u deze zaak verder geheel aan mij over. Ben ik duidelijk?"

"Dat is prima, inspecteur. Metropool financiert het herstel van het veld. U doet dan, neem ik aan, verder zelf gewoon uw eigen ding?"

"Jazeker," zei Bruins. "En wel dagelijks, gewoon met water en zeep."

Bruins klapte zijn notitieboekje dicht als teken dat, wat hem betreft, hun gesprek tot een einde was gekomen. Metropool Verzekeringen (en vooral drs. B. Caaymans) zou buiten zijn verdere onderzoek kunnen blijven. Dit zou echter valse hoop blijken te zijn

* * *

Bruins verliet de bestuurskamer en keerde terug naar het hoofdveld. Hij dacht na over wat de heer Zoldermans hem had gevraagd. De oud-voorzitter trok zich de vondst van het skelet wel érg aan en leek er nogal door uit het lood geslagen van te zijn. Was dat niet overdreven? Het ging hier immers om een onbekende, iemand die verder, naar schatting, al minstens 50 tot 60 jaar dood onder de grond lag (en misschien nog wel langer), en blijkbaar door niemand werd gemist. Of was hier meer aan de hand? Hij besloot dat het zeker geen kwaad kon Zoldermans binnenkort nog een keer te spreken. In zijn hoofd maakte hij daarvan een aantekening.

Hij wilde juist het veld opstappen toen zijn telefoon ging. Het was Berestein die zich meldde. Bruins vertelde de hoofdcommissaris in korte trekken de stand van zaken.

"Prima Bruins. Dan belast ik je officieel met dit onderzoek. Klinkt als een typische *cold case*. Ga je eigen gang en neem de tijd. Houd het daar in Kralingen wel een beetje rustig, wil je? De burgemeester woont praktisch om de hoek. Geen explosieve toestanden graag. Een schriftelijk rapport is voorlopig ook niet nodig. Je snapt het verder wel. Succes!"

Er klonk een klik. De hoofdcommissaris had opgehangen.

Bruins moest (zoals gewoonlijk) even goed nadenken voordat hij begreep wat de commissaris hem eigenlijk had willen duidelijk maken. Volgens de inspecteur had Berestein het volgende gezegd: deze oude zaak is totaal niet van belang; werk er in stilte net zo lang aan tot iedereen de boel is vergeten; val niemand lastig; schrijf vooral niets op; je salaris loopt dan rustig door. Bruins besloot dat dit als een correcte samenvatting van de richtlijnen viel te beschouwen. En zoals gewoonlijk besloot hij direct er zich totaal niets van aan te trekken.

* * *

In de dagen die volgden verschenen er enige artikelen in de lokale en regionale pers over deze vreemde vondst op het terrein van Excelsior. Het was zomer, komkommertijd, waarschijnlijk de enige reden dat er in de kolommen van diverse bladen toch plaats werd ingeruimd voor dit verhaal. Het verst ging *De Ster van Kralingen* door een overzicht te publiceren van "vergeten begraafplaatsen" in Kralingen, zoals het katholieke kerkhof naast de St. Lambertuskerk en de uit 1710 daterende joodse begraafplaats aan de Oostzeedijk.

Het onderzoek naar de identiteit van de overledene, zo sloten de reporters hun verhaal meestal af, was in handen gegeven van de beroemde Kralingse inspecteur D.J. Bruins. Bruins had het

raadzaam geacht niets over het kogelgat te zeggen; hij sprak in interviews daarom stevast van ‘de overledene’ en niet van ‘het slachtoffer’. Gevraagd naar mogelijke vermoedens had hij geantwoord dat in het laatste jaar van de oorlog, tijdens de hongerwinter, doden illegaal werden begraven, waarna men de achterover gedrukte bonkaarten van de voedseldistributie in het eigen voordeel kon blijven gebruiken. Ja, zulke nare dingen gebeurden toen, want honger doet vreemde dingen met mensen. Dus zoiets zou het geweest kunnen zijn, sloot de inspecteur menig vraaggesprek wat vaag af. De politie volgt bereids een spoor. Nieuwe ontwikkelingen worden gemeld & we houden u op de hoogte. Kortom, hoofdcommissaris Berestein kon meer dan tevreden zijn met hoe Bruins de zaken voorlopig aanpakte.

Daarna werd het allengs stiller en stiller rond de vondst van het skelet, en vulden journalisten de kolommen van hun kranten met meer spectaculair nieuws. Zoals de “Brexit”, het komende vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de EU. In Amerika was de verbijsterende opmars van Trump naar het Witte Huis gaande. Amerika, tja, dat bleek toch maar weer eens, was het land van de ‘onbegrensde mogelijkheden’.

Tot slot dreigde er in Nederland bijkans een burgeroorlog uit te breken over de heikele vraag: hoe nu verder (of juist niet) met Zwarte Piet? Het was de uit de Nederlandse historie bekende, aloude strijd tussen Rekkelijken en Preciezen, Arminianen en Gomaristen, Staatsgezinden en Prinsgezinden, Patriotten en Orangisten, katholieken en protestanten. Het was de strijd tussen Van Agt en Den Uyl. Het was de verhitte discussie tussen voor- en tegenstanders van Zwarte Piet, kortom, het was het (waarschijnlijk) wel nooit eindigende schuren tussen de liberale en vooral vrolijke ruimdenkers enerzijds en de wat meer humorloze scherpslijpers anderzijds.

De toenemende verharding van onderlinge verhoudingen begon mensen tegen te staan. Waar was toch die ouderwetsche gemoedelijkheid gebleven, het in harmonie met (en naast) elkaar leven, desnoods gereguleerd, zoals bij de verzuiling, in de jaren ’50? Lange tijd was het ‘bon ton’ geweest op deze periode wat meesmuilend en denigrerend neer te kijken, waarbij termen als ‘kleinburgerlijk’, ‘benauwd’ en ‘spruitjeslucht’ vielen te beluisteren. Maar misschien was de tijd onderhand rijp voor een herwaardering van deze stoere periode van wederopbouw & met zijn allen de schouders eronder gezet. Er hing, kortom, verandering in de lucht

“De koningin toont zich bijzonder verrast als haar door de prot. chr. Oranjevereniging ‘Gomarus’ uit Nijkerk zowel een klederdrachtpop als een krentenmik wordt aangeboden.”

Nieuwslezer Philip Bloemendal in het Polygoonjournaal van 1963.

Hoofdstuk 4. Zuinigheid met vlijt bouwt huizen als kastelen

Het ging Metropool Verzekeringen sinds enige tijd weer voor de wind. Na de euforische jaren '90, toen de bomen wel tot in de hemel leken de groeien – er was winst, meer winst, nog meer winst, waanzinnig veel winst – waren er jaren van diepe rampspoed gevolgd, waarbij het zelfs voor het personeel onduidelijk was of de vele reorganisaties die de directie in een steeds hoger tempo doorvoerde, de bron van alle ellende vormden, of juist bedoeld waren om nog erger te voorkomen.¹¹

Juist toen de stofwolken van dit alles wat waren opgetrokken en men probeerde weer normaal aan het werk te gaan, braken de krediet-, de euro-, de banken- en de vastgoedcrisis uit (om de voornaamste te noemen), gevolgd door een economische crisis van een ongekende omvang en duur. De befaamde Rotterdamse verzekeraar wankelde, ja, ging langs de rand van de afgrond, alhoewel haar hoofdkwartier, een uit louter gewapend beton, staal, graniet en dik pantserglas opgetrokken kantoorcolos, gevestigd aan het Weena, bij een willekeurige voorbijganger toch de indruk kon wekken dat het bedrijf eeuwig zou voortbestaan.

En toen, ineens, was de crisis voorbij. Niemand had het einde aan zien komen en niemand had het einde voorspeld, maar ineens begonnen mensen elkaar opgelucht toe te knikken, en zeiden ze tegen elkaar: “De crisis is voorbij. Gelukkig maar. Ze had niet veel langer moeten duren. Ik geloof dat het ergste nu achter de rug is. We krijgen weer lucht. Kijk, ik zie licht aan het einde van de donkere tunnel.” En meer van dat soort positieve teksten werden er gebezigd, zoals: de ramen konden wijd open, de blik vooruit, de kar (trein, zo u wilt) rolt weer. Maar dat wierp op het allerhoogste niveau de vraag op: ja, maar welke richting gaan we op?

¹¹ Zie onze nauwgezette verslagen hierover, neergelegd in onze eerdere vertellingen, met name in de “Metropool Trilogie” (raadpleeg de lijst van publicaties achterin dit verhaal).

Zo naderde het najaar van 2016. De directie van Metropool Verzekeringen was het er veel aan gelegen haar bedrijf weer als solide en vooral als betrouwbaar neer te zetten. De vraag was: hoe dit op een doeltreffende wijze over het voetlicht te brengen?

Op de 54^e etage van de machtige kantoorkoloss aan het Weena was, op een zonnige dag ergens eind augustus, de directie voltallig bijeen gekomen; alle zetels rond de grote tafel waren bezet. Aan het hoofd resideerde Albertus J. Fust, de CEO van Metropool, bijgenaamd “El Supremo”. Een paar dagen terug had Fust de agenda laten rondsturen. Normaal gesproken bevatte die een waslijst aan complexe onderwerpen, doch thans prijkte er slechts één prikkelend statement op, namelijk: “Saai Is Betrouwbaar” – de *launch* van onze nieuwe najaarscampagne!

Hij keek de tafel rond. Hij zag oudgedienden, als actuaris Pieterse en manager De Graedt van Visch, maar er waren ook nieuwe gezichten te zien. Fust nam het woord.

“We richtten ons tot op heden veel te veel op alle hippe jongeren van nu, de twintigers en de dertigers. Maar bij hen ontbreekt het aan iets en dat is geld! Maar geld ontbreekt bepaald niet bij de generatie die is geboren tussen 1945 en 1965, die mensen hebben geld in overvloed. En dat is nou precies wat ook wij willen: geld in overvloed! Ik bedoel, op deze welvarende groep senioren gaan wij in de nieuwe campagne primair onze *customer care* richten!”

Fust keek de kring rond. Iedereen hing aan zijn lippen.

“Ja, deze generatie gaat met pensioen en begint nostalgisch terug te kijken op haar jeugd. Die speelde zich af van 1950 tot, laten we zeggen, ‘mei 1968’, toen een stelletje linkse studenten (die overigens nog nooit een echte arbeider van dichtbij hadden gezien) met te veel vrije tijd, die zich blijkbaar op de saaie universiteiten dood verveelden, met hun toen zwaar overschatte ‘studentenrevolte’ begonnen. Gedaan was het toen met de rust en orde van daarvoor. Maar ik meen: die wil men nu maar wat graag terug. Rust, orde, discipline, je stoep zelf aanvegen, en oom agent terug in de straat. Vorige week hoorde ik bij toeval op de radio dat de schillenboer in het straatbeeld terugkeert, Het draaiorgel is zelfs nooit weg geweest. We richten ons in de reclamecampagne daarom exclusief op de periode van 1950 tot 1968, zeg maar de tijd van de wederopbouw, toen als waarheid gold: ‘Zuinigheid met vlijt bouwt huizen als kastelen’. Met de sfeer van het hoorspel ‘Sprong in het Heelal’ op de radio en ‘Swiebertje en Bromsnor’ op de TV. Ik reken op niets minder dan een doorslaand succes en vooral op torenhoge winsten!”

Er klonk een klaterend applaus.

“Zijn er al concrete plannen te melden?” wilde De Graedt van Visch weten.

“Prima vraag! Waar het primair om gaat, is de juiste sfeer op te roepen. Dat luistert bijzonder nauw, want we willen de sfeer van de jaren ’50 combineren met onze moderne producten. Ik heb voor dat eerste alvast enige experts ingehuurd.”

In het volgende half uur kwamen enige deskundigen inzake de jaren ’50 aan het woord: een historicus, een mediaexpert en een kenner van design in de jaren ’50.

Fust nam opnieuw het woord. “Collega’s, graag stel ik aan u voor dominee Andries Jonathan Ellepijp van de Grimmig Gereformeerde Gemeente te Nunspeet. Welkom, meneer Ellepijp. Verder hadden we hier ook uitgenodigd dominee Maarten Tackenbosch van de Orthodoxe Reformatorische Federatie in Hersteld Verband, onderhoudende artikel 461, uit Barneveld, maar meneer Tackenbosch is momenteel in een tamelijk hoog oplopend theologisch dispuut met de heer Ellepijp verwickeld; de heren wensen daarom niet aan één tafel plaats te nemen, ook vanwege een dreigende kerkscheuring. Kortom, alsof de jaren ’50 nooit zijn geëindigd.”

“Waar gaat uw conflict dan over?” was De Graedt van Visch onverstandig genoeg te vragen.

“Jezus wekte Lazarus uit de doden op. Maar is Lazarus daarna ten tweede male gestorven? De Schrift zegt daar helemaal niets over. Hij moet dus nog onder ons zijn! Collega Tackenbosch meent dat de tijd hem onderhand toch parten moet hebben gespeeld en dat hij later nogmaals is overleden. Allerlei legenden en andere overgeleverde verhalen zouden daar kond van doen.

Ik verwijst u naar onze polemieken in *De Waarheidsvriend*. Oh broeders,” zo sprak Ellepijp nu op een galmende kanseltoon, “kan iemand overlijden die door de Zaligmaker zelf uit de dood is opgewekt? Ik tart u dat te weerleggen! Neemt u het Woord en toch alleen het Woord tot uw richtsnoer, geen valse legenden en andere Roomse prietpraat van de Antichrist.”

Actuaris Pieterse had zitten meeschrijven en wilde reageren, maar Fust was hem nog net voor. “Een interessante polemieken, die wij vanuit Metropool zeker zullen volgen, meneer Ellepijp.” Hij kuchte even.

“Dan zijn we nog op zoek naar iemand met een stemgeluid dat zo veel mogelijk lijkt op dat van Philip Bloemendal, de vermaarde nieuwslezer van het Polygoonjournaal. Hij wordt dan onze “voice-over” voor de nieuwe reclamecampagne. Binnenkort zal op TV-zender SBS 12 een talentenjacht starten, met voorrondes en al. Alle uitzendingen zullen in zwart-wit zijn!”

Fust liet een stilte vallen om de dramatiek van zijn volgende mededeling nog te vergroten. Hij kuchte, verschoof enige papieren en zei toen:

“Ik zie dat onze plannen in goede aarde vallen. Maar er ontbreekt nog iets en dat is een beeld, een afbeelding die in één flits de aard van onze campagne glashelder moet maken. Wat is dat beeld dan wel, zult u vragen?”

Hij drukte op een knopje van zijn laptop en op de muur achter hem verscheen een levensgrote foto van paleis Soestdijk.

“Ja, en dan nu de absolute klapper: we hebben paleis Soestdijk aangekocht voor één euro. Dit paleis is wat mij betreft de belichaming van de jaren '50. Vanuit dit paleis gaat Metropool de reclamecampagne opzetten met allerlei activiteiten in jaren '50 stijl. Dat zal onze klanten vast en zeker aanspreken!”

Fust keek de kring rond en vervolgde:

“We zaten in de jaren '50 weliswaar midden in de Koude Oorlog, maar het was toen óók de regeerperiode van koningin Juliana. Over haar persoon is recent een belangwekkende, maar tegelijk controversiële historische studie verschenen. In dit hele dikke boek ...” (Fust haalde een vuistdikke pil tevoorschijn) “... wordt wetenschappelijk iets aangetoond wat we met z'n allen eigenlijk al lang wisten, namelijk dat ze niet goed snik was. Maar daar gaat het hier niet om; bij Juliana denkt men gelijk aan de jaren '50 en '60, vooral aan de zwart-wit beelden van het Polygoon-journaal in de bioscoop met het jaarlijkse defilé te Soestdijk. Welnu, precies dit paleis wordt het ‘beeld’ of ‘gezicht’ van onze najaarscampagne: Saai Is Betrouwbaar!”

De CEO drukte andermaal op een knopje, en nu zag men op de muur een zwart-wit fragment van het Polygoon-journaal. Een stroom van mensen defileerde langs het bordes van het paleis en bood de jarige koningin klederdrachtpoppen en krentenmikken aan. Het ging er ongekend ordelijk aan toe. Slechts één keer verscheen een jonge agent in beeld, die echter niks beters te doen had dan wat schaapachtig in de camera lachen.

De opname stopte. Pieterse wilde weten: “Een paleis kopen? Voor slechts één euro?”

“De overheid zit met dit paleis in zijn maag. We konden het voor één euro kopen, althans het gebouw, niet de grond, die blijft in handen van de staat. De enige prestatie die van ons wordt verlangd, is dat we de gebouwen in een goede staat van onderhoud brengen en houden. Daar heeft de overheid namelijk geen geld meer voor. Zo is iedereen tevreden. Ik heb inmiddels het schilderbedrijf Montijn in de Vierambachtsstraat te Rotterdam-West opdracht gegeven zo snel mogelijk te beginnen met het schilderen van de buitenboel.¹² Het interieur volgt later; het gaat ons natuurlijk vooral om het plaatje van buitenaf. En oh ja, verder hebben we ons verplicht zo nu en dan onderdak te bieden aan een conferentie. Nu, dat zien we tegen die tijd wel.”

Applaus klaterde hem tegemoet, maar nog was het einde niet in zicht.

¹² Bekend van hun wervende commercial op Radio Rijnmond: “Als je wat te verven heb, dan bel je maar!”

“Dan hebben we ook nog nagedacht over sportsponsoring. Ja, de jaren '50, een tijd van sparen en grote zuinigheid, van dubbeltjes en van kwartjes en het verzamelen van zilverpapier voor de arme negertjes in de missie...” (Ellepij fronste hier de wenkbrauwen) “... en ja, natuurlijk ook voor de zending, meneer Ellepij.”

Nogmaals liet Fust een plaat verschijnen, een foto in zwart-wit. Een zee van hoeden en petten was daarop zichtbaar, voetbalpubliek in een tamelijk klein stadion, dat uit louter staanplaatsen leek te bestaan. Men stond schouder aan schouder; bijna iedereen had een sigaar in het hoofd. “Herkenbaar? Dit is het voetbalstadion van Excelsior, Woudestein, gelegen in de fraaie wijk Kralingen, dames en heren. Deze club bezit nog de originele jaren '50 uitstraling die wij ook zo graag willen. Ze bestaan binnenkort 115 jaar, maar nog nooit heeft men ook maar één cent schuld hoeven te maken. Oud papier verzamelen is hun imago. Deze club gaan wij steunen, de eerste actie zal zijn het herstel van hun grasmat. Bart Caaymans heeft de onderhandelingen al afgesloten en de contracten zijn inmiddels getekend.”

Fust leunde achterover en keek de kring rond.

“Rest mij onze actuaire de heer Pieterse te complimenteren met zijn kostuum: dat is echt een fraai retro-kostuum, meneer Pieterse, het lijkt precies afkomstig uit de jaren '50.”

“Het *is* afkomstig uit de jaren '50,” verklaarde de zuinige Pieterse ernstig. “Ik erfde het enige jaren terug van mijn vader en aangezien het echt een ijzersterk pak is, draag ik het dagelijks.”

“OK,” zei Fust, “dat is dan besloten. Geen reclames meer van hippe dertigers die een etage in een Amsterdamse straat betrekken. Terug naar de jaren '50, toen de schepen nog van hout en de mannen van staal waren! Ik heb het gevoel dat onze massale reclamecampagne de toon zal zetten voor een enorme jaren '50 *revival*. En wie zal daarbij als trendsetter worden genoemd? Ons mooie en degelijke bedrijf, Metropool Verzekeringen!”

Fust stond op en knoopte zijn colbert dicht. Iedereen wist wat er nu komen ging. Alle overige directieleden rezen eveneens uit de sobere zetels omhoog (recent waren de buffellere stoelen vervangen door stalen Gispens-stoelen uit de jaren '50) en hieven uit volle borst de magnifieke bedrijfshymne¹³ van Metropool Verzekeringen aan. Dreunend klonk het gezang door de ruime directiekamer; het was een ontroerend moment.

Wien Neêrlands poen

*Wien Neêrlands poen in de kassen vloeit,
en liefst belastingvrij,*

*wiens kapitaal gigantisch groeit,
verheff' de zang als wij!*

*Beleggingswinst en hoog pensioen,
en een winst van tien miljard want,*

daar blijven wij ons best voor doen,

Voor Metropool en klant,

Voor Metropool en klant!

* * *

De vergadering eindigde met de mededeling dat de voltallige directie haar peperdure BMW's zou inleveren. Ter vervanging waren een stel loodzware heren- en damesfietsen (“rijwielen”)

¹³ Zie: *Het Uranus Complot. Historisch kantoordrama; Metropool-trilogie deel 3* (2006).

besteld van het gerenommeerde Rotterdamse merk *Saturnus*. Deze rijwielfabriek had sinds de jaren '50 haar assortiment niet meer gewijzigd en was daarmee de aangewezen fabrikant voor de levering van rijwielen uit de jaren '50. Met kleur naar keuze, als het maar zwart was. De bestellingen bij hun fabriek, sinds onheuglijke tijden gevestigd aan de Nieuwe Binnenweg te Rotterdam-West, waren reeds geplaatst. Een poncho werd door de leverancier – als service – gratis bijgeleverd.

“[...] dat Sisera van den wagen afklom en vluchtte op zijne voeten. En Barak jaagde ze na, achter de wagenen en achter het heirleger.”

Richteren 4:15-16.

De avonturen van Kuifje. De schat van Scharlaken Rackham (1943).

Hoofdstuk 5. Een woeste achtervolging

We schrijven ruim een maand later. Ondanks heel wat gedetailleerd spuurwerk moest Bruins toegeven dat hij niet veel verder was gekomen met zijn onderzoek. Wat hij thans wist, was in feite niet veel meer dan wat hij reeds op de eerste dag had verzonnen: het ging om iemand die lang geleden met een schot door het hoofd was vermoord en in de grond was gestopt.

Anatomische experts hadden de botten inmiddels onderzocht en de conclusie luidde: een man van 25-35 jaar oud, gemiddelde lengte, zonder bijzondere kenmerken. Afdeling Ballistiek had wel iets opmerkelijks te melden: de in de schedel aangetroffen kogel bleek van Britse makelij, en van een bijzonder kaliber en model, gefabriceerd in een munitiefabriek te Liverpool tussen eind 1941 en begin 1942. Dat stond onomstotelijk vast. Ofwel: deze moord kon niet vóór eind 1941 zijn gepleegd.

Dit intrigerende feit zette de inspecteur enorm aan het denken. Nederlands fabricaat? Dat zou goed hebben gekund. Een Duitse kogel zou in die jaren ook niet vreemd zijn geweest, en zelfs een Engelse kogel, mits gefabriceerd vóór mei 1940, zou evenmin opmerkelijk hoeven te zijn voor een moord die was gepleegd in het bezette Nederland. Maar... een Engelse kogel van na mei 1940!? Dat gaf te denken.

In de oorlog vonden er wapendroppings plaats vanuit Engeland, bedoeld voor het gewapende verzet: stenguns, handgranaten, revolvers, munitie, dat soort spul. Maar die wapendroppings, wist Bruins, vonden vooral in het laatste jaar van de oorlog plaats en zeker niet reeds in 1942. Was de moord kortom in 1944 of 1945 gepleegd; een liquidatie door het Rotterdamse verzet? Met door de Britten gedropte wapens? De kogel bleef een raadsel waar de inspecteur nog niet zo direct een oplossing voor zag.

Trouwens, zo'n liquidatie door het verzet, dat was niet meer dan een mogelijkheid; voorlopig ontbrak daarvoor ieder bewijs. Hij was de voorbije weken in zijn uitgebreide collectie boeken over Rotterdam in de oorlogsjaren naar het een of andere aanknopingspunt voor deze theorie op zoek geweest, echter zonder resultaat. Was hier sprake van een mysterieus oorlogsgeheim,

wachtend op ontrafeling? Zou Bulgersteyn hem hierbij behulpzaam kunnen zijn? Bruins wist dat de man een verzetsverleden had.

Al kort na de oorlog werd er weer gevoetbald op Woudestein. Bruins achtte de kans klein dat iemand vanaf zomer 1945 nog ongemerkt een lijk onder het veld had kunnen begraven. Nee, dit moest in de oorlog zijn gebeurd. Uitgebreid textielonderzoek van de kledingresten (veters, schoenen en knopen inclusief) had aangetoond dat de kleding van de man was geproduceerd in de jaren tussen 1939 en 1941; niets was van een latere datum. Maar, omgekeerd, ook niet van een vroegere datum. De man had voornamelijk nieuwe kleding en schoenen gedragen, en wel van een goede kwaliteit. Men had zelfs een merkje en een label teruggevonden in het colbert: het ging om een tamelijk prijzig maatpak van Peek & Kloppenburg. Blijkbaar was hij iemand geweest met een redelijk inkomen, die bovendien gewend liefst nieuwe kleding te dragen. De jaren 1942 en 1943 bleven daardoor nadrukkelijk in beeld, concludeerde Bruins. Maar ja, dat maakte de vraag hoe die Engelse kogel al op zo'n vroeg tijdstip in Nederland terecht kon zijn gekomen, weer een stuk lastiger te beantwoorden.

Het rapport van de technische recherche eindigde met de mededeling dat de stoffelijke resten en alle overige materialen naar het bureau Hoflaan zou worden opgestuurd. Dit was inmiddels gebeurd. Maar de echte vragen bleven in dit rapport helaas nog onbeantwoord, zoals: wie was deze man, door wie was hij vermoord, en vooral: waarom? Wie had hem begraven? Waarom op die speciale plek? Of was dat toeval, of misschien juist noodzaak geweest? Had men (wie was of waren dan die “men”?) wellicht zo snel geen andere plek voorhanden om zich van het lijk te ontdoen? Vragen en nog eens vragen.

Bruins keek naar zijn bureau, waarop twee grote kartonnen dozen stonden. In de eerste zaten kledingresten en andere zaken die bij het skelet waren aangetroffen. De tweede doos bevatte de knokels van de overledene. Wie hij mocht zijn, Bruins had nog totaal geen idee. Na enige aarzeling had hij gisteren bij de pastorie van de Lambertuskerk (de overburen) aangebeld, en een misintentie besteld voor “een overledene”. Dat kon nooit kwaad, meende hij, en had ook de bedoeling dat er, zij het wat laat, respectvol met de overledene werd omgegaan. Daar had ook de oud-voorzitter van Excelsior, de heer Zoldermans, al direct met nadruk om gevraagd; Bruins werkte aan dat humane verzoek nu graag mee, hoewel dit natuurlijk niet zijn primaire verantwoordelijkheid was als inspecteur van politie.

Maar uitzoeken wie deze persoon was, dat was wel zijn verantwoordelijkheid. Hij lichtte de¹⁴ deksel van de tweede doos, keek lang naar de inhoud en mompelde halffluid: “Wie bent u?” Juist op dat moment – het was al laat – werd er hard aangebeld; Bruins schrok zich naar. Was dit een macaber toeval? Stond daar soms de gestalte van De Dood voor de deur, met een zeis in zijn knokige hand, speciaal naar de Hoflaan afgereisd om hem de identiteit van deze mens te onthullen? De inspecteur vermande zich, deed de deksel snel terug op de doos en liep toen naar het halletje om voor zijn late bezoeker open te doen.

“Inspecteur Bruins? Goedenavond, inspecteur. De naam is Tegel. Ik ben hier voor het regelen van een delicate familieaangelegenheid. Hier heeft u mijn kaartje.”

“Drs. J.H.A.M. Tegel, astronoom”, zo las Bruins. Het sonore stemgeluid van zijn bezoeker, in combinatie met diens peperdure maatkostuum en stropdas, gaven Bruins de indruk dat hij hier met een persoon van gewicht van doen had.

“Wat kan ik voor u betekenen, meneer Tegel?”

De heer Tegel verwijderde een pluusje van zijn onberispelijke kamgaren linkerschouder en zei met een prettige en warme stem:

¹⁴ Taalkundig iets nauwkeuriger is “het deksel”, maar in het Rotterdamse spraakgebruik wordt het lidwoord “het” nogal eens vervangen door “de”. “Waar is de zout?” – “De zout? Die staat naast de maggi.”

“Mijn privésecretaris stelde me nu ruim een week geleden op de hoogte van de merkwaardige vondst van een skelet onder het voetbalveld van Excelsior. Ik zal u straks uitleggen waarom. Bijna zeker kan ik u zijn identiteit onthullen!”

“Nee maar, dat is geweldig, meneer eh... Tegel. Tot op heden tast ik in het duister. En met wie hebben we dan van doen? Maar komt u toch vooral binnen en gaat u zitten. Koffie? Ik heb net een verse pot gezet.”

“Graag. Tja, het gaat hier om de stoffelijke resten van mijn opa van moeders kant, inspecteur. Evert van Hoogewoudt was zijn naam. Hij verspreidde illegale verzetskrantjes. Op een avond werd hij door een Duitse patrouille aangehouden, na het ingaan van de avondklok. Mijn opa wist in eerste instantie te ontkomen, maar op de vlucht werd hij neergeschoten. Hij kreeg een kogel in zijn hoofd en hij moet dus op slag dood zijn geweest.”

De stem van de heer Tegel brak; licht aangedaan ging hij op een stoel naast het bureau zitten en snoot zijn neus in een geborduurde zakdoek. Toen keek hij naar de twee kartonnen dozen en vroeg:

“Hierin zitten de stoffelijke resten van mijn opa, inspecteur? Als het naaste familielid zou ik ze graag meenemen voor bijzetting in onze familiekapel op de begraafplaats van Wassenaar.”

“Ja, dat klopt. Gaat het een beetje, meneer Tegel? De oorlog, die blijft ons toch achtervolgen. Wacht, ik zal een kopje koffie voor u inschenken, daar bent u, zo te zien, wel aan toe. Praten we daarna rustig verder. Momentje.”

Bruins liep naar achteren. Als deze persoon meneer J.H.A.M. Tegel was, was hij het mannetje van de maan. Op de vlucht doodgeschoten? Dan heeft men een kogelgat in het achterhoofd en niet in het voorhoofd. Dat zou dan trouwens volgens dit rare verhaal een Duitse kogel geweest moeten zijn en geen Engelse. En hoe wist zijn bezoeker eigenlijk van dat kogelgat? In de pers was er niets over gezegd. Een duister familiegeheim dan, goed bewaard door erfgenamen van meneer Evert van Hoogewoudt? Bruins was zeer belezen over de geschiedenis van Kralingen in de oorlogsjaren. Van een doodgeschoten verzetsstrijder met deze naam had hij nooit eerder iets gelezen. En zijn geheugen was opperbest.

Bruins scharrelde wat kopjes en schoteltjes bij elkaar in het keukentje en schonk de koffie in. Hij kon het niet helpen, maar ineens bracht een zesde zintuig bij hem een incident uit een boek van Kuifje in herinnering: “De Schat van Scharlaken Rackham” waarbij, aan het begin van dit avontuur, dozijnen “erfgenamen” van deze piraat zich aan de voordeur van Kuifje en kapitein Haddock melden. Allen menen een legitieme claim op diens legendarische schat te kunnen doen gelden. Het is uiteindelijk kapitein Haddock die de vele bedriegers met gebruik van geweld weet weg te jagen.

Bruins voelde zich nu een beetje Kuifje, echter zonder steun en toeverlaat kapitein Haddock, in zijn geval dan de solide gestalte van brigadier Lucas van Dam.

Met twee koppen koffie in zijn hand liep hij vanaf het keukentje terug naar zijn kantoor aan de voorzijde van het pand. Zijn bezoeker was verdwenen, en de twee dozen eveneens.

“Alarm!” brulde Bruins in zijn mobiele telefoon. “Iedereen naar Kralingen!” Hij stormde naar buiten, rende de Hoflaan in, en zag toen, tot zijn onmetelijke geluk, net de auto van Van Dam (met daarachter een zware caravan) vanaf de Slotlaan de Polanenstraat indraaien, op weg naar de Waterloostraat.

“Luuc! Stop dat ding! Help!” hijgde de inspecteur, half over de motorkap heen vallend.

De auto kwam knarsend tot stilstand. Het omvangrijke lichaam van brigadier Lucas van Dam wrong zich uit de auto. Diens rechterhand tastte al onder zijn colbert.

“Boss! Wat”

“Man, donkerblauw kostuum, 50 jaar, met twee kartonnen dozen, rent richting Oostplein, over Beneden Oostzeedijk. Pak hem! Bij de heilige Lambertus, snel Luuc!”

Dat liet de brigadier, die zich op zijn camping een week lang te pletter had verveeld, zich geen tweede keer zeggen. Hij trok een gigantisch pistool tevoorschijn en zette, zonder een woord te vragen, gelijk een sprint in. Vanuit de richting van het Oostplein klonk (als muziek) het zware geloei van een politiesirene hem tegemoet.

“Daar ben ik al, inspecteur!” klonk de opgewonden stem van hoofdagent Marjolein Gouw in het mobieltje van Bruins. “Ik was juist naar u onderweg! Signalement?”

Bruins herhaalde wat hij tegen Van Dam had gezegd en klapte zijn mobiel dicht. Hij rende de Hoflaan uit, sloeg rechtsaf en liep langs de Waterloostraat. In de verte zag hij twee mannen in een gigantisch gevecht gewikkeld, terwijl een politiewagen met krijsende banden tot stilstand kwam. Dit alles vond plaats tegenover huisnummer 59 van de Beneden Oostzeedijk, bijna op de hoek met de Voorschoterlaan dus, anders zo’n rustig stukje van Kralingen.

Toen Bruins naderbij kwam, was het spektakel al achter de rug. Van Dam had de man in een ijzeren greep tegen de grond gewerkt, terwijl Gouw reeds bezig was met een rood-wit lint het huizenblok af te zetten, want de eerste nieuwsgierigen stroomden toe.

“Versterking, en wel zo snel mogelijk!” hoorde Bruins haar in haar mobieltje schreeuwen. Ze zag er geweldig uit in haar uniform, vond de inspecteur, maar Bruins zei alleen op vaderlijke toon: “Prima Marjolein, precies op tijd, ik zal je voortreffelijke actie aan de hoofdcommissaris doorgeven, wees daarvan verzekerd!”

Hij liep naar Van Dam. “Alles in orde, Luuc?”

“Kan u beter aan die kerel die hier onder mij ligt vragen, boss! Ik heb hem tegen de Kralingse stoeptegels gewerkt!” Er klonk het geklik van handboeien. “Zijn dat de twee kartonnen dozen die u bedoelde?” Van Dam stond op, klopte zijn kleren wat af en sleurde zijn arrestant als een baal aardappels van de grond.

Bruins lichtte de deksels van de twee dozen en zag tot zijn onmetelijke opluchting dat de hele inhoud nog aanwezig was.

“Ja. Prima actie, Van Dam. Breng die kerel naar de Hoflaan. Tijd voor een uiterst onplezierig verhoor, zou ik zo zeggen.”

* * *

De ondervraging in het bureau aan de Hoflaan leverde zeer verrassende resultaten op. De man bleek een werkloze acteur te zijn, ingehuurd door een anonieme opdrachtgever.

“Ik kreeg 21.000 euro aangeboden, inspecteur. Duizend euro om dit dure kostuum te kopen en 20.000 euro als “vergoeding”, zoals mijn opdrachtgever dat noemde. Er zou nauwelijks risico zijn, werd me gezegd. Ik werd uitgekozen omdat ik een heel deftige stem heb. Als ik het goed en stijlvol bracht, werd me verzekerd, zou ik die twee dozen moeiteloos meekrijgen. Ik hoefde alleen maar een gepensioneerde agent – dat was u – om de tuin te leiden.”

“Hm. Nou, dat lukte u dan voor geen meter, daar had u toch echt iemand anders voor hebben moeten meebrengen.”

“Ja, ik raakte helemaal in paniek, want ik had die 20.000 al uitgegeven om schulden mee af te lossen. Toen u even koffie ging zetten, pakte ik daarom die dozen en ging er mee vandoor. Ik was dat helemaal niet van plan. Ik schaam me diep.”

“Hm. Rustig aan maar. Wat kunt u zeggen over uw opdrachtgever?”

“Alles ging telefonisch en het geld lag twee dagen geleden contant in mijn brievenbus; deze opdrachtgever was, dacht ik, bijzonder goed van vertrouwen, of hij was tamelijk wanhopig, of geld speelde voor hem blijkbaar geen enkele rol.”

Of dit allemaal tegelijk, dacht Bruins. “U bent acteur. Kon u nog iets aan zijn stem afleiden? Denk aan toon, accent, leeftijd?”

“Een man, 40-50 jaar. Ik meende een heel licht Engels accent te horen, Oxbridge zelfs, ofwel: gestudeerd aan Oxford of Cambridge. Kunt u daar iets mee?”

Bruins gaf geen antwoord. “En de verdere afwikkeling van uw klus? Hoe was die geregeld?”

“Hij zou na afloop weer contact opnemen. Dus daar weet ik verder nog niets van.”

“Goed. U blijft voorlopig in voorarrest. Houd uw mobiele telefoon maar bij u, mocht die man u bellen, neem dan dat gesprek op. Dat zal u zeker helpen.”

Bruins keek naar Van Dam. “Voer hem maar af, brigadier.”

De beide kartonnen dozen stonden weer op zijn bureau. Wat knekels en wat restanten textiel, ruim 70 jaar in de Kralingse bodem begraven. Wie had daar nu 21.000 euro voor over? Hier was meer aan de hand Bruins pakte de dozen op en plaatste ze in een Lipskluis achterin het politiebureau. Welk duister mysterie was in de meest letterlijke zin van het woord aan de oppervlakte gekomen? Welke geest uit het verleden was door die opgraving bij Excelsior uit zijn fles gelaten? Met een dreun sloeg hij de stalen kluisdeur dicht en vergrendelde de deur.

* * *

Na alle spektakel van de avond ervoor, had Bruins het raadzaam geacht een snipperdag op te nemen. Hij bracht de ochtend door met achtereenvolgens uitslapen, uitgebreid ontbijten en de krant lezen, en besloot toen om na de lunch Bulgersteyn in het Crooswijkse verzorgingstehuis “St. Jeremias” een bezoek te gaan brengen. De oude man had, ondanks zijn hoge leeftijd, nog steeds een fenomenaal geheugen en wellicht kon hij Bruins met het een of ander helpen.

Maar helaas pakte dat helemaal anders uit. Hij trof Bulgersteyn ernstig verzwakt aan; de oude man lag op sterven, dat was hem eigenlijk wel direct duidelijk. Bruins nam plaats op de stoel naast het bed en hield de hand van de stadshistoricus vast. Zo zat hij daar een tijdje, zwigend, en keek neer op een mens die nog had geleefd in het vooroorlogse Rotterdam, het Rotterdam van vóór het bombardement van 14 mei 1940. Ineens opende Bulgersteyn zijn ogen, draaide z'n hoofd iets naar rechts en keek zijn bezoeker recht in het gelaat. Toen hij begon te spreken klonk z'n stem verzwakt, maar toch was hij duidelijk te verstaan.

“Bruins. Fijn dat je er bent. Luister, met mij duurt het niet lang meer. Alles wat er te vertellen valt, heb ik jaren geleden al op papier gezet. Je krijgt dat pas na mijn dood te lezen. Het is een fors pakket papier. Doe met dat papier wat je wilt, ik vertrouw je.”

“Ik weet niet waar u nu precies op doelt, meneer Bulgersteyn, maar ik zal uw vertrouwen hoe dan ook nooit beschamen, dat weet u wel.”

De stadshistoricus knikte en sloot zijn ogen. “Dat weet ik wel Bruins. Dat is goed. Ik heb nog maar één simpele wens en die moet jij vervullen.”

Bulgersteyn greep de hand van Bruins ineens stevig vast. Zijn stem werd nu snel zwakker en Bruins moest zijn oor tegen de mond van de ander drukken om hem nog te kunnen verstaan.

Het moet gewis iets zeer schandelijks zijn geweest, vermits een man, die zig niet schaamde openlijk moordenaren te begunstigen en valsche getuigen in zijnen dienst en bezoldiging te hebben, het nogtans der moeite waard oordeelde deze eene ondeugd ZORGVULDIGLIJK te bedekken.

Aan het Volk van Nederland (pamflet, 1781) over stadhouder Willem III.

Arnold Joost van Keppel (1670-1718), graaf van Albermarle.

Hoofdstuk 6. Het verhaal van Bulgersteyn

Ruim twee maanden waren verstreken sinds de macabere vondst op Woudestein, toen Bruins op een middag een telefoontje kreeg.

“Meneer Bruins? Goedemiddag. U spreekt met Bontenbal. Ik ben notaris, en ik heb iets voor u wat misschien van belang is. Het heeft te maken met de nalatenschap van de heer Bulgersteyn, u welbekend.”

“Wat? Van Bulgersteyn?” vroeg Bruins verrast. Het was inmiddels al weer enkele weken geleden dat de oude Rotterdamse stadshistoricus was overleden in zijn verzorgingstehuis “St. Jeremias” in Crooswijk.

Vanzelfsprekend had Bruins de crematie bijgewoond van zijn markante stadgenoot en goede vriend, die in verschillende van zijn avonturen een rol had gespeeld, en wiens grote historische kennis hem geholpen had bij het oplossen van menig mysterie. Bruins was bovendien aanwezig geweest bij het uitruimen van Bulgersteyns appartement, en had bij die gelegenheid nog ijverig gezocht naar het “forse pakket papier” waar Bulgersteyn tijdens hun laatste ontmoeting over had gesproken, maar uiteindelijk was hij tot de slotsom gekomen dat de hele nalatenschap uit niet veel anders bestond dan wat boeken en een leesbril. Was er toch nog meer dan dat?

“Inderdaad,” sprak de notaris. “Ik heb hier een manuscript, bestaande uit een aantal pagina’s, dat ik al een aantal jaren voor hem in bewaring heb. De laatste keer dat ik contact met hem had heeft hij mij verzocht het na zijn dood aan u ter hand te stellen. Als u misschien even langs kunt komen zal ik u er wat meer over vertellen. Mijn kantoor is dicht bij u in de buurt, aan de Voorschoterlaan.”

Dat was inderdaad slechts enkele minuten lopen, en Bruins beloofde meteen te komen.

“Wel, dit is het dus.” Notaris J. Bontenbal legde een map op zijn bureau, waaruit hij enkele vellen papier haalde. “Het is een sensationeel verhaal, dat ik zelf werkelijk ademloos heb gelezen. Het speelt zich af in de Tweede Wereldoorlog, en gaat over gebeurtenissen waar de heer Bulgersteyn persoonlijk bij betrokken is geweest. Hij belde me ruim twee maanden geleden op, toen hij, zoals hij me zei, zijn einde voelde naderen. Dat was kort na de dag dat hier vlakbij, op het voetbalterrein van Excelsior, dat geraamte was opgegraven. Welnu, dit verhaal levert een mogelijke oplossing voor dit mysterie! Kort gezegd komt het er op neer, dat het – waarschijnlijk – een liquidatie is geweest waarvan hij, Bulgersteyn, getuige is geweest. Maar er zit meer aan vast. Veel meer. De laatste wens van de heer Bulgersteyn was dat ik het document aan u zou toevertrouwen, en dat u er dan maar mee moet doen wat u goeddukt.”

“Hartelijk dank. U weet in elk geval wel hoe u iemand nieuwsgierig moet maken,” zei Bruins enigszins verbluft. Zou inderdaad op deze manier hem de oplossing van het lijk op Woudestein in de schoot geworpen worden? Hij schudde de notaris hartelijk de hand en spoedde zich terug naar de Hoflaan.

Ongeveer anderhalf uur later belde een opgewonden gepensioneerde hoofdinspecteur van politie met het hoofdbureau Haagseveer, waar zijn voormalige superieur, hoofdcommissaris Berestein zetelde.

“Commissaris? Met Bruins. Ik moet u meteen spreken. Over de zaak Woudestein. Ik heb een belangrijk spoor. Als mijn zegsman gelijk heeft is de staatsveiligheid in het geding...”

“Dat komt dan goed uit,” zei Berestein. “Ik heb juist een conferentie over veiligheid achter de rug. De burgemeester was er persoonlijk bij, en gaat direct naar huis. Misschien kan ik met hem meerijsen naar de Hoflaan. Dan ben ik over een half uur bij je.”

“Dit is het.” Bruins spreidde de aantekeningen van wijlen L. Bulgersteyn voor zich uit. “Het is een verbazingwekkend document, en voor een historicus van onschatbaar belang. Maar, wat nog mooier is: het werpt een sensationeel licht over onze macabere vondst op Woudestein, en de nasleep ervan. Ik zal het u voorlezen.”

De commissaris stak de brand in de bolknak die Bruins hem had aangeboden, en leunde achterover in zijn stoel.

“Ga je gang. Ik ben een en al oor.”

“Daar gaan we dan,” zei Bruins, en stak van wal.

Dit was wat de commissaris te horen kreeg:

“Mijn naam is Laurens Erasmus Bulgersteyn. Ik ben geboren op het adres Middensteiger 9-11 te Rotterdam-Centrum, op 15 december 1920, en dus momenteel, nu ik dit schrijf in oktober 2010, bijna 90 jaar oud.

Het onderstaande relaas heeft betrekking op een episode uit de Tweede Wereldoorlog, waarvan ik altijd gemeend heb dat die het beste maar aan de vergetelheid kon worden prijsgegeven, maar de laatste jaren ben ik daar anders over gaan denken. In de loop van dit verhaal zal ik dat nader toelichten.

Eind 1941 was ik student geschiedenis, en had een bijbaantje bij de gemeente Rotterdam. Bij het Gemeentearchief (Mathenesserlaan), om precies te zijn. Mijn chef daar was een zekere Alfred van Leephoven, ook historicus, en een paar jaar ouder dan ik. Hij was geen onaardige vent, maar wel lid van de N.S.B., dus zo fout als maar kon. Het leek me raadzaam om, naar buiten toe, de schijn op te houden dat ik ook pro-Duits was, maar ik zat in werkelijkheid al meer dan een jaar in het verzet, en was lid van een groep die regelmatig radiografisch contact had met de Engelse Geheime Dienst.

In dat archief was in die tijd een grote instroom van documenten, die gered waren uit huizen die door het bombardement waren getroffen, en die nu weer tevoorschijn kwamen omdat ze in brandkasten hadden gezeten die het bombardement hadden doorstaan.

En zo kwam, op zekere dag, Van Leephoven nogal opgewonden bij me binnenvallen. Hij had iets “heel bijzonders” in handen gekregen, en dat moest ik beslist zien. Het was zelfs, volgens hem, van “verstrekking historisch belang”.

Toen ik het eenmaal had ingezien, moest ik toegeven dat hij daarin geen ongelijk had. Wat was het geval?

Ergens in Kralingen, aan de Avenue Concordia om precies te zijn, was bij het bombardement van mei 1940 het huis getroffen waarin het bekende notariskantoor van mr. Jochems was gevestigd. De notaris zelf was daarbij omgekomen, en zijn archief in vlammen opgegaan, met uitzondering van een aantal documenten dat opgeborgen was geweest in een brandvrije safe. Ambtenaren van de gemeente hadden die documenten opgeslagen, en later gesorteerd. Daarbij waren ze gestuit op een stuk dat, zo te zien, eeuwenoud was, en dus van historische waarde. Om die reden was het bij ons terechtgekomen, en wat er in stond was, volgens Van Leephoven, sensationeel. Ik moest het meteen lezen.

Dat liet ik me geen twee keer zeggen. Het geschrift dateerde uit 1695, en was geschreven door een hoge edelman aan het hof van stadhouder Willem III, die zoals bekend tevens koning van Engeland was. Een zekere Arnold Joost van Keppel.

Het geschrift telde tientallen pagina's, maar ik zal trachten hieronder zo goed mogelijk samen te vatten waar het over ging.

Ik moet dan terug naar het jaar 1688. In dat jaar zat op de Engelse troon koning Jacobus (of James) II, van de dynastie Stuart. In de korte tijd dat hij regeerde had hij zoveel ongenoegen veroorzaakt (waarbij nog kwam dat hij katholiek was) dat het parlement besloot hem af te zetten, en hem door zijn dochter Mary te laten opvolgen. Zij was gehuwd met de Hollandse stadhouder Willem III, en het parlement besloot deze Willem III uit te nodigen om naar Engeland over te komen en zijn schoonvader te verjagen. Willem had daar wel oren naar, en landde op 15 november 1688 met een troepenmacht in Engeland, waar het leger onder Marlborough vrijwel meteen naar hem overliep. Jacobus II nam de vlucht, en het parlement verklaarde Mary Stuart tot koningin. Mary accepteerde dat echter alleen onder de voorwaarde, dat haar man ook koning zou worden. Daar was het parlement aanvankelijk niet al te enthousiast over, want men voelde weinig voor een Oranje-dynastie op de troon, omdat dan de invloed van Holland, na de verloren zeeoorlogen, wellicht veel te groot zou worden. Uiteindelijk ging men toch, schoorvoetend, akkoord, maar er werd – in het diepste geheim – een tegenvoorwaarde gesteld: het huwelijk tussen Willem en Mary zou kinderloos moeten blijven. Dat lijkt nogal rigoureuus, om niet te zeggen onacceptabel, maar toch was die voorwaarde doordacht: het was namelijk in kleine kring gewoon bekend dat Willem III homo was, en dat maakte het gemakkelijker te veronderstellen dat hij dit zou accepteren, wat hij ook inderdaad heeft gedaan. Zo was iedereen tevreden.

Hierna vervolgt Van Keppel zijn verslag met een uitweiding over de beginperiode van het koningschap van Willem III, waarin hij nog met zijn schoonvader, Jacobus II, moest

afrekenen, die naar Ierland was uitgeweken. Hij wist hem daar tenslotte beslissend te verslaan in de slag aan de Boyne. Historisch gezien bevat dat deel weinig nieuws. Wat natuurlijk wél opmerkelijk was zijn de onthullingen over die geheime voorwaarde voor Willems koningschap: géén kinderen. En was Willem III inderdaad homo? Daarover zijn de meningen nog steeds verdeeld, maar wel staat vast dat Van Keppel zelf bijzonder bij Willem in de gunst stond, met geld, goederen en gunsten werd overladen, en uiteindelijk zelfs verheven tot graaf van Albemarle. Beide mannen waren zeer aan elkaar verknocht, wat er ook toe leidde dat Van Keppel vele vertrouwelijke opdrachten voor Willem kreeg uit te voeren.

En zo kon het dan gebeuren, dat hij op zekere dag ten paleize werd ontboden, en daar te horen kreeg dat hij nu een klus moest opknappen die van alle vertrouwelijke opdrachten die hij ooit had aanvaard met afstand de meest vertrouwelijke was.

Wat was er gebeurd? Zoals gezegd had Willem de verplichting op zich genomen te zorgen dat zijn vrouw geen kinderen zou krijgen, maar nu vernam Van Keppel tot zijn verbijstering dat, laten we zeggen, in een onbewaakt moment, hare majesteit de koningin tóch in verwachting was geraakt. Als dit bekend zou worden kon dat dus Willem zijn troon kosten.

Wat werd nu van Van Keppel verlangd? Eenvoudig: hij moest Mary meenemen naar Nederland, naar zijn kasteel in Gelderland. Zeg maar een lange vakantie. Ze zou daar in alle rust en afzondering de bevalling kunnen afwachten. Aan het Engelse hof werd bekendgemaakt dat de koningin tijdens haar verblijf in Nederland ziek was geworden, en pas zou terugkomen als ze volkomen was hersteld. Dat ze zo lang wegbleef wekte weinig bevreemding. Willem zélf was ook vaak afwezig, en zat dan in Holland, of voerde ergens oorlog, bij voorkeur tegen de Franse koning Lodewijk XIV.

En op deze wijze werd het delicate probleem inderdaad opgelost. De koningin beviel in 1692 van een zoon, die meteen door Van Keppel werd geadopteerd, en keerde gezond en gebruind naar Engeland terug. Nou ja, dat laatste schrijft Van Keppel er niet bij, en dat zal zeer waarschijnlijk ook niet het geval zijn geweest, eerder het tegenovergestelde, want reeds in 1694 is Mary overleden. Aan dat overlijden danken we overigens een schitterend stuk muziek, *Music for the funeral of Queen Mary* van Henry Purcell.

Het verslag van Van Keppel besluit met een korte levensbeschrijving van zijn jongste zoon, die dus in werkelijkheid geen echte zoon van hem was, maar niemand minder dan de wettige Engelse troonopvolger. De jongen kreeg de naam Adriaan Frederik van Keppel, en heeft het gebracht tot burgemeester van Zutphen. Verdere gegevens over hem heb ik tot nu toe nooit kunnen vinden, en ook weet ik niet (daar ben ik vreselijk nieuwsgierig naar) of hij eigenlijk wel op de hoogte was van het feit dat hij een zoon van Willem III van Oranje was.

Na het verhaal gelezen te hebben begreep ik waarom Van Leephoven zo opgewonden over onze vondst was. Het was inderdaad sensationeel. Zouden er nog nakomelingen zijn van deze Adriaan Frederik van Keppel? Zo ja, dan liep er dus ergens iemand rond die aanspraak op de Engelse troon zou kunnen maken, en ook nog een veel betere aanspraak dan de huidige leden van de familie Windsor, die afstamt van een of andere Duitse zijtak (Hannover).

Hij ging trouwens helemaal uit zijn dak toen ik hem wees op iets anders, waar hij nog niet eens bij had stilgestaan: Ons eigen koningshuis stamt niet van Willem van Oranje af (wat een hoop mensen schijnen te denken), maar van de z.g. Friese tak, afstammelingen van een broer van Willem van Oranje. De laatste rechtstreekse afstammeling was, inderdaad, dezelfde stadhouder Willem III, die als koning van Engeland zogenaamd kinderloos stierf.

Mocht er dus nog een nakomeling leven van de door Van Keppel geadopteerde zoon van Willem III, dan zou die niet alleen aanspraak op de Engelse troon kunnen maken, *maar ook op de Nederlandse!*

Achteraf had ik beter mijn mond kunnen houden, want nu had ik Van Leephoven op een rampzalig idee gebracht. Immers lag hier nu plotseling een geweldige kans voor de Duitse autoriteiten: Stel nu eens dat die erin zouden slagen een (liefst rechtstreekse) nakomeling van Adriaan Frederik van Keppel, de zoon van Willem III, op te sporen? Men zou die dan kunnen presenteren als de rechtmatige troonopvolger van zowel Nederland als Groot Brittannië, en daarmee beide huidige koningshuizen van die landen in diskrediet brengen... een ongehoorde morele slag voor de bevolking.

Van Leephoven liet er geen gras over groeien. Binnen enkele dagen had hij een bespreking met Frederik Müller, de NSB-burgemeester van Rotterdam, en een week later kwam hij me enthousiast vertellen dat hij en Müller bij Seyss-Inquart waren ontboden.

Gelukkig was ik er nog steeds in geslaagd voor pro-Duits door te gaan, zodat ik zonder argwaan te wekken zou kunnen informeren naar de uitslag van die bespreking, terwijl ik intussen reeds via verzetsgroep “Het Oude Noorden” radiografisch contact met Edward Carslake van de Britse Geheime Dienst had opgenomen om ze op de hoogte te stellen. Enkele weken gingen voorbij, en toen, op een ochtend, kwam Van Leephoven bij me binnenvallen met de enthousiaste mededeling dat het de Duitse Gestapo was gelukt te achterhalen, dat er inderdaad een nakomeling was. Een paar dagen later hoorden we nadere bijzonderheden: het ging om een zekere Waldemar van Keppel, van beroep boekhouder, en woonachtig in Rotterdam, ergens in Blijdorp. Of hij zelf van zijn vorstelijke afstamming op de hoogte was kon ik niet achterhalen (daar ben ik later ook nooit achter gekomen), maar in elk geval was hij reeds op het stadhuis ontboden, en thans werden, zo vertelde Van Leephoven me, voorbereidingsen getroffen voor een grootscheeps evenement, waarbij Van Keppel officieel zou worden gepresenteerd als de ware troonpretendent voor Nederland en Groot Brittannië, wat het prestige van het Duitse gezag enorm zou versterken en de status van de Nederlandse en Britse dynastieën grote schade zou toebrengen.

Tal van hoge Duitse autoriteiten, onder wie zelfs Himmler en Goebbels, zouden aanwezig zijn, en alles zou rechtstreeks op de radio te horen zijn en door filmploegen uit Berlijn (onder regie van niemand minder dan Leni Riefenstahl¹⁵) worden vastgelegd voor de *Wochenschau* en de overige bioscoopjournaals.

Zo snel ik kon gaf ik al deze bijzonderheden door naar Londen, en kreeg te horen dat ogenblikkelijk actie zou worden ondernomen.

In Londen hadden onze onthullingen, zo hoorde ik later, voor een enorme paniek gezorgd. De zaak werd dusdanig hoog opgenomen dat Churchill zelf last gaf ogenblikkelijk actie te ondernemen.

Een operatie, met codenaam “Tudor”, werd op touw gezet. Doel: kidnapping van de troonpretendent, en hem naar Engeland ontvoeren. Dus zo’n beetje hetzelfde als wat later de Israëli’s met Eichmann hebben gedaan.

Onze taak was het om het nodige voorbereidende werk te verrichten: het juiste adres van Van Keppel achterhalen, zijn gangen nagaan, en rapporteren waar de ontvoerders het beste konden toeslaan.

De meeste informatie kreeg ik van Van Leephoven, die mij zonder enige argwaan aardig wat essentiële inlichtingen gaf. Zodoende was ik er al snel van overtuigd, dat een aanslag in of bij de Boreelstraat in Blijdorp, waar het echtpaar Van Keppel woonde, de meeste kans op succes bood.

Op basis van mijn aanwijzingen hebben toen twee Britse geheime agenten, die in de nacht van 7 op 8 februari 1942 door een Spitfire in de buurt van het Kralingse Bos waren gedropt,

¹⁵ Berta Helene Amalie (Leni) Riefenstahl (1902-2003). Befaamd Duits cineaste en fotografe. Regisseur van o.a. *Triumph des Willens* (1935) en *Olympia* (1936).

inderdaad de aanslag uitgevoerd, maar, tot mijn grote verontwaardiging, op een heel andere manier dan mij van tevoren was verteld.

Als ik had geweten wat ze van plan waren, had ik aan de hele operatie nooit meegewerkt. Tot op de huidige dag is het me dwars blijven zitten.

De ontvoering was als volgt gepland:

Thomson en Carter, de beide Britten, en ik zouden ons verkleden als hoge Duitse officieren, en bij Van Keppel aanbellen om hem te sommeren ons onmiddellijk te vergezellen naar het stadhuis. Ik zou het woord doen, omdat ik het beste Duits sprak, en wat die Duitse uniformen betraf, vond ik dat de rang niet hoog genoeg kon zijn. Waarschijnlijk stonden er bij het huis van Van Keppel wel Duitse militairen op wacht, en die zouden er misschien niet tegenop zien om een kapitein of majoor om een legitimatie te vragen. Ik besloot me daarom te steken in het uniform van een veldmaarschalk, compleet met mantel, staf en monocle, onder een gigantische pet. De Britten zouden als kolonels gaan.

Daarna, zo was het plan, moest Van Keppel per auto (door mij bestuurd) zo snel mogelijk worden overgebracht naar een weiland in de buurt van Terbregge, waar hij om middernacht aan boord van een Spitfire genomen zou worden, die hem samen met Thomson en Carter naar Engeland zou overbrengen.

Het eerste deel van de operatie verliep geheel volgens plan. Er stonden voor Van Keppels huis in Blijdorp inderdaad twee soldaten op wacht, die op onze nadering knallend in de houding sprongen, en de rechterarm omhoog strekten, wat door mij met een nors “Ein Liter!” werd beantwoord (klinkt net zo als “Heil Hitler”).

Zoals voorzien was Van Keppel thuis. Hij bleek een onopvallende, gebilde man met achterovergekamd haar te zijn, een typische kantoorwerker, die mij niet erg gelukkig leek met alle belangstelling die hem zo plotseling ten deel was gevallen. Op ons bevel mee te komen trok hij braaf zijn jas aan en volgde ons naar buiten, naar de straathoek waar onze auto stond. We stapten in en reden weg, maar daarna begon het mis te lopen.

Toen we eenmaal waren weggereden duurde het niet lang of Van Keppel kreeg duidelijk argwaan. Hij had natuurlijk een of andere grote limousine verwacht, maar hij werd achterin een gewone Volkswagen geduwd, waarbij Thomson en Carter aan weerskanten van hem gingen zitten, terwijl het uiteraard ook wel wat bevreemding wekt dat een veldmaarschalk persoonlijk achter het stuur van een dergelijk onogelijk voertuig plaatsneemt. De beide Britten besloten daarom al snel meteen alle komedie te laten varen, trokken hun revolvers en gelastten Van Keppel zich kalm te houden.

Al rijdend probeerde ik hem op zijn gemak te stellen door hem duidelijk te maken dat we hem naar Engeland wilden transporteren. Maar toen hij vroeg wat hem daar te wachten stond, kon ik hem geen afdoend antwoord geven.

Inmiddels bevonden we ons in Kralingen en reden over de Oudedijk, en zoals gezegd moest ik richting Terbregge. Bij het kruispunt met 's-Gravenweg en Hoflaan sloeg ik dus linksaf, de Kortekade op, richting de grote weg naar Gouda langs de Kralingse Plas (een weg waar tegenwoordig niets meer van over is dan een fietspad langs de plasmolens).

Aan het einde van de Kortekade moest ik dus rechtdoor, maar hier tikte Thomson mij op de schouder: “Rechtsaf!”

Ik remde af, en hij legde me uit dat hij informatie had waaruit bleek dat een paar honderd meter verder, bij de molens, de Grüne Polizei een controlepost had ingericht. Dat betekende dat ik een enorm eind zou moeten omrijden, misschien wel via Capelle a/d IJssel, maar nee, zo zei Thomson, ik moest een klein eindje naar rechts doorrijden, tot de manege, en daar zouden dan de Britten met hun gevangene uitstappen, en verder te voet, dwars door het Kralingse Bos, naar Terbregge gaan.

Ik stopte dus ter hoogte van de manege, bij de ingang van het bos, om daar dan maar afscheid van mijn passagiers te nemen, die intussen waren uitgestapt, maar wat er vervolgens gebeurde was iets, waar ik totaal niet op had gerekend.

Bij het spaarzame licht van een straatlantaarn zag ik hoe Thomson zijn collega even kort toeknikte, waarop deze tot mijn ontzetting zijn revolver ophief, en enkele schoten op Van Keppel afvuurde. De rampzalige was al dood eer hij de grond raakte.

Sprakeloos staarde ik het tweetal aan. Wat was dit voor een achterlijke daad?

“Krijg de Britse bloedpoep! Stelletje schoften! Waar was dat goed voor?”

Thomson maakte een kort, bijna verontschuldigend, gebaar.

“Sorry, old chap! We moesten hem doden. Orders van M.I.5!”

Meer uitleg kreeg ik niet. De twee ellendelingen waren ijskoud weggewandeld, en ik zou ze (gelukkig) nooit meer terugzien.

Welnu, daar stond ik dus, naast het levenloze lichaam van de ongelukkige Van Keppel, legitiem erfgenaam van de Oranjedynastie, rechtstreeks afstammeling van Willem van Oranje, en nu hier bloedig aan zijn einde gekomen, hier aan de rand van het Kralingse Bos. Even overwoog ik hem daar maar te laten liggen, maar dat zou helemaal onwaardig zijn geweest. Bovendien zouden de Duitsers hem dan spoedig gevonden hebben, en dan wie weet wat voor represailles nemen.

Nee, hij moest, hoe dan ook, verdwijnen. Maar hoe? Ergens begraven leek het meest voor de hand te liggen, maar dat zou, in mijn eentje, een haast onbegonnen karwei zijn. En trouwens: waar dan begraven? Na enig nadenken meende ik te weten wat mij te doen stond.

Met de nodige inspanning wist ik het lijk in de auto te krijgen, kroop weer zelf achter het stuur en reed terug naar de Kortekade, waar Leen Seesink woonde, een collega-verzetsman, die me ongetwijfeld wel wilde helpen.

Het was over tien in de avond, maar gelukkig was Seesink nog niet naar bed. En wat nog beter was: hij had onmiddellijk een uitnemend plan waar we het lijk van Van Keppel moesten laten. Als voetballer speelde hij in het tweede elftal van Excelsior, en hij wist dat het terrein van de club op Woudestein momenteel werd gerepareerd. Een tijd terug hadden de Duitsers een batterij luchtafweer achter het veld geplaatst en daarbij de grasmat beschadigd. De terreinknecht Jacob Stolk, die de velden met zijn leven bewaakte, had hier en daar enige graszoden verwijderd om die door nieuwe te vervangen. De grasmat lag dus open en juist op deze plek, vlak onder de neus van de Duitse FLAK-soldaten, zou men nooit gaan zoeken.

Zo gezegd, zo gedaan. We reden naar de Polanenstraat en belden aan bij Stolk. Hij was thuis. De terreinknecht laadde drie schoppen in en ging, zonder vragen te stellen, met ons mee naar Woudestein. Ik zie ons drieën nog, in het holst van de nacht, bezig het lijk van de onfortuinlijke Oranjedelg, midden op het veld van Excelsior, te begraven. Toen we tenslotte klaar waren, en met de laatste schep zand de kuil hadden dichtgemaakt, vroeg ik Seesink en Stolk of ze toevallig katholiek waren, wat inderdaad het geval was.

We hebben toen samen maar, bij wijze van uitvaartdienst, wat onzevaders en weesgrootjes gebeden, en besloten met het bekende “Heer, geef zijn ziel de eeuwige rust, en het eeuwige licht verlichte hem, dat hij ruste in vrede, amen!”

En aldus is, tot op de huidige dag, Woudestein de laatste rustplaats gebleven van Waldemar van Keppel.

De volgende dag legde Stolk, alsof er de nacht ervoor niets was gebeurd, met onverstoorbare kalmte enige nieuwe graszoden. Vervolgens trok hij met witte kalk een nieuwe middencirkel en plaatste tot slot een fraaie middenstip. Twee sproeibeurtten later was er al niets meer van te zien en dat is alle jaren daarna zo gebleven. Stolk en Seesink hebben altijd gezwogen!

Requiescat in Pace!”

Zo te zien was dit het oorspronkelijke einde van de tekst, maar Bruins, die het ademloos had uitgelezen, zag dat er nog een losse aantekening achteraan kwam, die – aan papier en handschrift te zien – van aanzienlijk recentere datum was, en wellicht pas kort geleden eraan was toegevoegd.

“Tot zover mijn relaas. Waarom heb ik dit verhaal nooit eerder gepubliceerd, zult u zich misschien afvragen. De reden is deze:

De weduwe van Van Keppel had een pasgeboren zoontje (wat zijn liquidatie nog extra wrang maakte). Dat zoontje is nu een man van 73, en hij is dus, op basis van het bovenstaande, eigenlijk de wettige nakomeling van Willem III, en dus kandidaat voor de Britse en Nederlandse troon.

Ik weet nu, dat hij in Rotterdam is blijven wonen, onder een andere naam dan Van Keppel, en heb hem zelfs meermalen gesproken. Het is een nuchtere, bescheiden man, die van koninklijke aspiraties totaal niets moet hebben, en die mij daarom met klem heeft verzocht om hierover nooit iets naar buiten te brengen.

Ik zal zijn identiteit dus hier niet onthullen, en verzoek ieder die dit leest daar ook verder niet naar te zoeken.

Mocht het lijk van zijn vader ooit gevonden worden, dan hoop ik dat het een fatsoenlijke begrafenis zal krijgen, met de eerbewijzen die hem toekomen.

w.g.

L.E. Bulgersteyn”

* * *

Wekenlang nam bij de berichtgeving in de media de onthulling van de waarschijnlijke identiteit van het “Woudestein-lijk” een prominente plaats in.

Tenslotte begon ook de Nederlandse regering zich met de zaak bezig te houden. Mocht de dode immers inderdaad een afstammeling van stadhouder Willem III geweest zijn, dan zou dat dynastieke consequenties voor het koningshuis kunnen hebben.

Een onderzoekscommissie werd benoemd, onder voorzitterschap van de staatsrechtgeleerde prof. W. Meutstege van de Erasmusuniversiteit, die al snel tot de conclusie kwam, dat een wetenschappelijk DNA-onderzoek de meest voor de hand liggende mogelijkheid was om het vraagstuk op te lossen.

De onderzoekscommissie nam nu contact op met de Britse regering, en diende een verzoek in om genetisch materiaal te mogen ontvangen van koning-stadhouder Willem III, wiens graf zich in Londen bevindt, en wel in de Westminster Abbey.

Het duurde aardig wat tijd voor er een reactie kwam, maar tenslotte kwam er bericht van een zekere lord Hamstring, namens Harer Majesteits Regering, dat deze tot medewerking bereid was, en dat het gevraagde genetisch materiaal geleverd zou worden.

Wanneer dat zou gebeuren zei hij er niet bij, en inderdaad nam e.e.a. nog geruime tijd in beslag, maar uiteindelijk vernam Bruins van Berestein, dat in de Medische Faculteit van de Erasmusuniversiteit het identificatieproces was begonnen.

Enkele dagen later werd hij gebeld door de commissaris.

“Hallo Dick! Zeg, de uitslag is bekend! Van dat DNA-onderzoek bedoel ik. Een beetje anticlimax helaas. Er is geen DNA-match. Het is geen Oranje-afstammeling.”

“Niet? Dat is verrassend,” zei Bruins enigszins verbluft.

“Totaal niet. Ik denk dat het voor die Engelsen een opluchting is. En voor ons is het zo ook maar het beste.”

“Tja, maar dat betekent dus, dat die Duitsers destijds een verkeerde kandidaat hebben gelanceerd.”

“Inderdaad. Je komt er nu natuurlijk niet meer achter hoe ze destijds te werk zijn gegaan. Misschien kon het ze helemaal niet schelen of hun kandidaat wel of niet een echte Oranje-afstammeling was, en hebben ze een willekeurig iemand, die toevallig Van Keppel heette, als stroman gebruikt.”

“Dat kan,” gaf Bruins toe. “Alleen klinkt dat nogal on-Duits. Het zijn nu eenmaal grondige lieden, en zo maar voor de vuist weg iets ritselen ligt niet in hun lijn.”

“Nee. Maar in dit geval ben ik bang dat ze óf zich vergist hebben, óf toch zomaar iemand hebben uitgepikt. Dat DNA-onderzoek laat weinig ruimte voor twijfel: Het is ‘m niet!’”

Na het gesprek bleef Bruins wat beduusd voor zich uit staren. De Engelsen hadden dus indertijd de verkeerde man als kroonpretendent geliquideerd.

Maar die conclusie leek hem ineens erg onlogisch. En die vreemde vogel dan die de stoffelijke resten had willen stelen? Dat leek dan een volslagen zinloze actie.

“Nee,” mompelde de inspecteur bij zichzelf. “Nee, zo simpel komen ze niet van ons af.” Hij stak een sigaar op en rookte zwijgend. Na verloop van tijd meende hij te weten wat hem te doen stond.

*Non sunt minimi qui regunt civitatem.
(Het zijn de minsten niet, die de stad regeren.)*

Marcus Tullius Cicero (106-43) over Gaius Verrus (115-43), praetor in Sicilië, 70 v.Chr. Cicero ad Verrum. Lib.4,3,1.

Politiebureau Hoflaan te Kralingen.

Hoofdstuk 7. De burgemeester

Het was maandag 31 oktober. Bruins had afgestemd op Radio Rijnmond, waar weerman Ed Aldus in een programma terugblikte op de afgelopen zomer die, heel bijzonder, nog op 13, 14 en 15 september een hittegolf te zien had gegeven. De Barendrechtse weerman legde uit dat het dan tot zijn verantwoordelijkheid behoorde te waarschuwen voor de gevaren van extreem warm weer. Speciaal de ouderen dienden zich rustig te houden en vooral veel te drinken.¹⁶ Hoewel goed gemeend, Bruins had weinig aan deze raad. Als gepensioneerde hield hij zich al per definitie rustig, en veel drinken, dat deed hij al zowat zijn hele leven (buiten diensttijd, dat wel). De inspecteur zat in colbert achter zijn bureau. De herinnering aan de warme zomer had hem dorstig gemaakt en daarom had hij zich een bokaal Leffe Blond ingeschonken. Precies tijdens die hittegolf in september was Bulgersteyn overleden. In gedachten proostte Bruns op zijn vriend en wilde juist de bokaal bier aan zijn lippen zetten voor een eerste, machtige slok, toen hij een bezoeker door het hekje van het politiebureau zag komen lopen. De deurbel ging. Het schemerde, dus hij kon de man niet gelijk herkennen. Toch zag hij er

¹⁶ Op 13 september werd het 31,2 graden, op 14 september 31,4 graden en op 15 september 29,0 graden (KNMI).

ergens wel bekend uit. Bruins zette zijn glas zekerheidshalve weg achter een rij vuistdikke politieordners en liep naar de voordeur om open te doen. Op de stoep stond zijn overbuurman.

“Burgemeester! Eh... meneer Aboutaleb, eh... welkom, bedoel ik.”

Bruins was verrast. Onaangekondigd bezoek van de hoogste baas, dat betekende in de regel ellende. Om maar iets te zeggen vroeg Bruins: “Is uw fiets misschien gestolen? Of is er een onderzeeër van IS in de Maashaven gesignaleerd?”

“Niets van dat alles, inspecteur Bruins,” zei Aboutaleb glimlachend. “Weest u gerust; ik kom alleen een praatje maken. Mag ik?”

“Ja, natuurlijk, komt u verder, meneer de burgemeester. Wilt u ook een bokaal Leffe Blond?” Aboutaleb glimlachte wederom en Bruins corrigeerde nog juist op tijd: “Ik bedoel, een kopje thee met een mariakaakje?”

“Nu, dat sla ik niet af, inspecteur. Heel graag.”

Bruins, die zelf nooit thee dronk, moest de hele keuken overhoop halen voordat hij een buitje thee achter in een keukenla had gevonden. Toen Aboutaleb jaren terug was aangetreden als burgemeester van Rotterdam, hadden sommige ranzige geesten vraagtekens geplaatst bij zijn Marokkaanse identiteit. Maar veruit de meeste Rotterdammers maalden daar niet om, wel dat hij wethouder van Amsterdam (020) was geweest. Hadden wij weer! Maar spoedig was deze stemming van argwanend afwachten (“Hé, heb je het al gehoord – die bink hebben ze in 020 opgeduikeld”) omgeslagen en nu was de man een gerespecteerd burgemeester, een man waar Rotterdam ook internationaal mee voor de dag kon komen.

Bruins stak zijn hoofd om de deur van het keukentje en vroeg: “U blijft toch nog wel even?”

“Ja, inspecteur, mijn besluit staat vast. Ik blijf burgemeester van Rotterdam. Mijn partij zoekt maar iemand anders voor het werk in Den Haag.”

“Aha, juist ja. Nu, dat is goed om te horen, burgemeester, Maar ik bedoel eigenlijk: vanavond en hier. Dan zet ik een pot verse thee voor u.”

“Oh, bedoelt u het zo. Ja hoor, ook dan blijf ik, want we hebben heel wat te bespreken.”

Bruins knikte, dook de keuken weer in en zette een ketel water op het vuur.

De burgemeester deed vijf klontjes suiker in zijn thee en schraapte zijn keel.

“Ik hoorde van de commissaris, dat het vaststaat dat onze Woudesteindode geen verre nazaat van stadhouder Willem III was. Dat laat ons dus zitten met een probleem: wie is het dan wél? Als het verslag van de heer Bulgersteyn correct is, dan heette hij in elk geval toch Van Keppel. Het is mijn voornemen om een paar ambtenaren aan het werk te zetten om opnieuw de stamboom van de man na te gaan. Het is op zijn minst interessant om iets naders van hem te weten te komen.”

Bruins schudde het hoofd. “Niet nodig, burgemeester. Ik heb zélf de afgelopen weken onderzoek verricht, en ik weet inmiddels precies wie onze man is!”

“Aha!” zei Aboutaleb verrast. “En wat hebt u dan ontdekt? Daar ben ik dan wel benieuwd naar.”

Bruins knikte. “Welnu, wat me nogal bezig hield is het volgende: Waarom waren die Engelsen er destijds zo op gebrand om Van Keppel te liquideren? De enige reden die ik kon verzinnen is, dat ze als de dood waren dat hij *inderdaad* van Willem III afstamde. Stel nu eens, zo dacht ik, dat ze daarin nog gelijk hadden ook, dan staan ze nu lelijk voor Gerrit als blijkt dat ze toen hun legitieme vorst hebben vermoord. Daarom zouden ze ons best wel eens *verkeerd* DNA-materiaal gestuurd kunnen hebben, om aldus geruchten dat er nog wettige afstammelingen zijn de kop in te drukken. En wat te denken van die rare poging de botten te stelen? Dat alles bracht mij op het idee om zélf genetisch materiaal op te vragen, en dan niet in Engeland, maar hier, in Nederland. Immers: als we het materiaal van Willem III niet

hebben, dan hebben we dat wel van diens vader, dus van stadhouder Willem II, die in Delft begraven ligt! Dat kostte behoorlijk wat moeite, maar het is me gelukt. En met dát genetisch materiaal is opnieuw een DNA-test gedaan!”

De burgemeester staaarde hem sprakeloos aan.

“Maar... dat hebt u briljant bedacht. En... en de uitslag?” stamelde hij tenslotte.

Bruins glimlachte. “Ik had gelijk,” zei hij voldaan. “Deze keer was er een perfecte match! Onze dode, Waldemar van Keppel, IS een nakomeling van de Oranjedynastie, van Willem van Oranje! Theoretisch zou hij recht op de troon van Engeland én Nederland hebben gehad. Geen twijfel mogelijk!”

Stilte heerste in het vertrek. Tenslotte schudde Aboutaleb verbijsterd het hoofd.

“We zijn dus belazerd. Hm... ik bedoel: dit is een ernstige zaak, inspecteur! Dit dient op het hoogste niveau te worden uitgezocht. In eerste instantie moet er onmiddellijk iemand naar Londen, om overleg te plegen met de politieautoriteiten aldaar, dus Scotland Yard. Dat moet zo discreet mogelijk gebeuren. Even denken... Kent ú daar toevallig iemand?”

Bruins dacht na. “Er werkt daar een superintendent Fraser, een oude vriend van mij. Dat is de enige die ik zo gauw kan verzinnen.”

“Nu, goed. Dat is alvast iets,” zei Aboutaleb peinzend. “We zullen hem benaderen. Hm. Mag ik u dan meneer Bruins, daarmee belasten? Bent u bereid op zo kort mogelijke termijn naar Londen te gaan om een onderzoek in te stellen? Dat lijkt me beter dan allerlei officiële instanties in te schakelen. Die zouden trouwens, als u gelijk hebt, toch niet meewerken. Pas als we wat meer weten kunnen we ambtelijke stappen gaan zetten.”

Hij keek zorgelijk uit het raam. “Het kan nog best een fiks diplomatiek incident gaan worden.”

“Ja, en daar komt nog wat bij,” zei Bruins. “Nu we dit weten, kunnen we er ook rustig van uit gaan dat die figuur die hier ons stoffelijk overschot had willen stelen, door de Britse autoriteiten werd ingehuurd.”

Aboutaleb knikte. “Gelijk hebt u. Hoe eerder u naar Londen kunt gaan, hoe beter.”

“Dan ga ik ook maar zo gauw mogelijk,” zei Bruins opgewekt. Hij kwam graag in Londen, en het leek hem aantrekkelijk dit nu eens op rijkskosten te doen. In gedachten koos hij reeds een luxueus hotel uit, en een paar peperdure restaurants in de buurt van Leicester Square.

“Dat is dan geregeld,” sprak de Aboutaleb opstaande. “Het kan misschien nog een sensationele ontknoping van de zaak opleveren.”

Daar had hij gelijk in. Maar hoe sensationeel, dat kon zelfs de burgemeester van Rotterdam niet bevroeden.

“Wat ziet ge hier?” vroeg Clifford.

“Londen,” antwoordde de commies.

“Londen,” mompelde de detective, en verzonk in gedachten. Hij bleef zo eenige minuten staan en beschouwde de stad. Het was alsof hij zijn krachten met de hare mat, alsof hij haar uitdaagde ter worsteling.

“Ziedaar,” zeide hij, “onze tegenstander.”

Godfried Bomans, *Bill Clifford* (1948).

Londen. Op de voorgrond het “London Eye”.

Hoofdstuk 8. Het oog gericht op Londen

Wie tegenwoordig per trein naar Londen wil reizen via de Kanaaltunnel is aangewezen op de “Eurostar”, de hogesnelheidstrein die naar Londen vertrekt vanaf het station Brussel Zuid (Midi). Vanuit Nederland dient men dus eerst de internationale trein via Antwerpen naar Brussel te nemen, om daar over te stappen.

In het verleden had Bruins vaak genoeg een bezoek aan Londen gebracht, en de reis dan gewoonlijk per vliegtuig vanaf Zestienhoven (“Rotterdam The Hague Airport”) naar Heathrow gemaakt, om dan verder met de Underground naar het centrum te sporen. Maar omdat hij eigenlijk niet graag vloog was hij blij dat de reis tegenwoordig per trein gemaakt kon worden, en zo vinden wij hem op zaterdag 5 november in de Eurostar, die met een enorme snelheid door Noord-Frankrijk stoof, op weg naar Calais en de tunnel.

Aangezien het landschap waar de trein doorheen knoerde weinig interessant was had Bruins zich verdiept in enkele kranten en weekbladen, die hij voor zijn vertrek had gekocht. In de weekbladen stonden ook hier en daar wat artikelen over het koningshuis, waar Bruins gewoonlijk weinig belangstelling voor had, maar onder de huidige omstandigheden had hij de neiging daar wat meer aandacht aan te schenken. Zodoende stuitte hij op een verhaal over de Britse koninklijke familie, die binnenkort in Nederland op bezoek zou komen, zoals “iedereen wist”. Bruins fronste de wenkbrauwen. Hij wist nergens van; dat kwam er nu van als TV programma’s zoals “Blauw Bloed” je niet interesseerden. Een bezoek van de Britse royal family? Wanneer dan? Werd er een datum genoemd? Na enig zoeken bleek dat.... Dus dat was warempel morgen al.

Nu was toch de belangstelling van de inspecteur gewekt. Hij nam het Algemeen Dagblad ter hand en zocht naar berichtgeving over het hoge bezoek. En ja hoor, daar had hij een artikel gevonden. Het luidde als volgt:

Soestdijk decor voor slot van staatsbezoek

De onderhandelingen tussen enkele prominente Britse en Nederlandse banken en verzekeringsmaatschappijen met als doel het ongedaan maken van de Brexit zullen op korte termijn worden afgerond.

De onderhandelingen vormen een belangrijk onderdeel van het Britse staatsbezoek, dat oorspronkelijk bedoeld was als herdenking van de Tweede Engelse Zeeoorlog (350 jaar geleden), in het kader waarvan koningin Elizabeth een officieel bezoek aan ons land heeft gebracht, vergezeld door een groot deel van de Britse koninklijke familie.

Het staatsbezoek wordt vandaag afgesloten met een galabanket, dat door de Nederlandse regering wordt aangeboden. Het banket wordt gehouden in het voormalige paleis Soestdijk, dat door Metropool Verzekeringen (de huidige eigenaar) hiervoor ter beschikking is gesteld. Koning Willem-Alexander heeft verklaard, dat hij en koningin Máxima zich er zeer op verheugen en sprak van een ongetwijfeld “daverend slotakkoord” van een gedenkwaardig en succesvol evenement.

Bruins vouwde de krant dicht. Soestdijk? Voor hem stond de naam symbool voor de meest truttige episode in de geschiedenis van de Oranjedynastie: de regeerperiode van Juliana, een goedwillende maar wat wazige, soms wat wereldvreemd overkomende vrouw, die jaarlijks op het bordes van haar paleis werd vergast op een defilé van merendeels van de Veluwe en uit nog niet geheel drooggemalen delen van Zeeland afkomstige “Oranjeverenigingen”, wat dan gepaard ging met het aanbieden aan de altijd opgetogen reagerende vorstin van buitenmodel krentenmikken, gedenkboeken van tien kilo van jubilerende fanfares en allerlei zelfgeknutselde troep.

Onder Beatrix was het defilé verleden tijd geworden, maar ja, overwoog de inspecteur grinnikend, wat er voor in de plaats was gekomen (allerlei lullige spelletjes met koekhappende, zaklopende en toiletpotten gooierende prinses) was net zo verschrikkelijk. Zou je dat in andere landen met een koningshuis ook hebben?

Een uur later arriveerde de Eurostar op het Londense St. Pancras station, alwaar Bruins van plan was op de Underground te stappen. Maar zover kwam het niet. In de hal van het station kwamen twee heren op hem afstappen. Ze droegen allebei een hoed en een regenjas, en je kon op een kilometer afstand zien dat het politiebeambten waren.

De heren stelden zich aan Bruins voor als “Jones en Smith, van Scotland Yard” en hadden, zo deelden ze mee, de opdracht om de inspecteur uit Nederland van het station af te halen, en hem naar het hoofdkwartier van de Yard in Victoria Street te vervoeren, alwaar superintendent Fraser hem verwachtte.

Achteraf begreep Bruins niet hoe hij zo argeloos had kunnen zijn om zonder enige argwaan met zijn escorte mee te gaan, en in een gereedstaande auto te stappen. Die superintendent kon toch onmogelijk weten dat hij juist vandaag, met deze trein, in Londen zou arriveren? Maar toen hij dat bedacht had was het al te laat.

Dat het foute boel was werd verpletterend duidelijk toen Smith en Jones, aan weerskanten van Bruins op de achterbank gezeten, allebei een revolver tevoorschijn hadden gehaald, en de inspecteur hadden gelast zich “heel rustig” te houden.

Na een weinig vrolijke rit van nauwelijks een kwartier stopte de wagen voor een statig huis in een stille straat, ergens in Bloomsbury.

Door Smith en Jones als paranimfen geflankeerd betrad Bruins de vestibule, waar een butler hem beleefd begroette en zijn jas en hoed in ontvangst nam, en het hele gezelschap vervolgens naar een stijlvol ingerichte zitkamer leidde. Het vertrek ademde een sfeer van rust en comfort. Uit een der diepe clubfauteuils rees de gastheer op, een man van een jaar of 65. Hij was gekleed in een duur ogend kostuum, en droeg een zwartgerande monocle.

“Welkom, inspecteur.”

“Goedemiddag,” zei Bruins droog. Hij had geen flauw idee wat hem hier boven het hoofd hing, maar klaarblijkelijk was het niet de bedoeling hem om zeep te brengen (of nog niet, in elk geval).

“Gaat u zitten,” vervolgde de ander, “en mijn verontschuldiging voor de wijze waarop ik genoodzaakt was u hier te krijgen. Pardon. Mijn naam is Flaxton. Sir John Flaxton. Wilt u iets drinken?”

“Wel, eh... U hebt zeker geen bokbier?” vroeg Bruins. “Anders maar een glaasje appelsap.” Flaxton gaf de bestelling door aan de butler, een stevig gebouwde kerel met donker krulhaar en een grote zware bril, en commandeerde het duo Smith en Jones de kamer uit. Daarna nam hij plaats in de fauteuil tegenover Bruins.

“Ik ben blij dat u er bent, inspecteur. Ik heb heel wat informatie over u verzameld, een fiks dossier kun je wel zeggen, en daaruit komt u naar voren als een bekwaam en scherpzinnig politiemann. Buitengewoon knap dat u ontdekt hebt dat de dode van Woudestein wel degelijk een afstammeling is van onze koning Willem III. Ik ben alleen bang dat veel hooggeplaatste figuren hier in Engeland niet erg blij zullen zijn met die ontdekking. Maar dat is straks van geen enkel belang meer. Want ik kan u zeggen: we staan thans letterlijk aan de vooravond van een grote historische gebeurtenis, die tot in de verre toekomst in de geschiedenisboeken vermeld zal blijven. Ik durf rustig te spreken van een tweede Glorious Revolution. Hm... U weet ongetwijfeld waar ik het over heb.”

“U bedoelt toch de invasie van 1688 van Willem III?” vroeg Bruins, “en de afzetting van James II?”

“Precies. U hoeft overigens nergens bang voor te zijn. Er zal u niets overkomen. Over een paar dagen laat ik u gaan, en kunt u in Nederland aan de autoriteiten daar een belangwekkend verslag uitbrengen. Tot die tijd bent u mijn gast, en kunt u hier niet weg. Ik heb u een uitgebreid verhaal te vertellen, en daarna zult u begrijpen waarom u voorlopig even hier dient te blijven. Inmiddels, een sigaartje?”

“Ach, waarom niet,” zei Bruins, die nu toch wel erg nieuwsgierig was geworden naar wat de ander te vertellen zou hebben.

“Welnu dan,” zei Flaxton, nadat beiden een dure sigaar hadden opgestoken. “We gaan eerst even terug naar het jaar 1688, toen onze Geheime Dienst het bericht had gekregen van het Nederlandse Verzet dat er nog een afstammeling van koning Willem III leefde, en dat de Duitsers hem hadden opgespoord. De Britse regering was daar om meer dan één reden door geschokt. Natuurlijk was er het schandaal voor ons huidige koningshuis, maar er was nóg iets. Zegt de naam Jacobieten u iets?”

“Zeker,” zei Bruins. “Zo werden in de 17e eeuw de aanhangers van het verdreven koningshuis genoemd, dus de Stuarts. Ze waren dus tegenstanders van het nieuwe huis, van Hannover, met George I. Het kwam uiteindelijk zelfs tot een gewapende opstand ten gunste van de Stuartpretendent, een zoon van James II, maar uiteindelijk werden ze in 1746 verslagen, in de slag bij Culloden.”

“Zeer juist. Dat was dus het einde van de Jacobieten. Hun kansen waren voorlopig verkeken, maar als beweging bleven ze bestaan, en daarmee ook de weerstand tegen het zittende koningshuis. Illegaal, natuurlijk. Lang hebben ze een sluimerend bestaan geleid, tot er, vlak voor de Tweede Wereldoorlog, een opmerkelijke opleving begon. Directe aanleiding was het

gedrag van koning Edward VIII, die uiteindelijk wegens een huwelijkskwesitie moest aftreden, waarna hij door zijn broer, een onbeduidende stotteraar, werd opgevolgd. En nu...”

Het gezicht van Flaxton vertrok van afkeer. “Nu zitten we met een volkomen reuk- en smaakloze vrouw, zonder ook maar de geringste inhoud, en die zit er, godbetert, al sinds 1953, dus al meer dan *zestig* jaar. En ze maakt nog altijd niet de minste aanstalten om eens op te stappen. Spuugzat is bijna iedereen dat, al zul je dat nooit officieel ergens te horen krijgen of lezen. Je hoeft ook van niemand enige actie te verwachten om eens wat beweging in die zaak te krijgen, behalve dan van ons, Jacobieten!”

“Ons? Dus u bent een Jacobiet?” vroeg Bruins.

“Ik ben de leider,” sprak Flaxton bescheiden. “En om u te verduidelijken wat wij willen moet ik eerst iets meer over mezelf vertellen.”

Hij tikte de as van zijn sigaar. “Mijn geschiedenis begint bij mijn vader, Herbert Flaxton, die in de oorlog werkzaam was bij de Britse Geheime Dienst. Hij was een van de weinigen daar die ervan overtuigd waren dat de Duitse troonpretendent daadwerkelijk een Oranje-afstammeling was, dus geen bedrog, maar echt. Zijn verontwaardiging was groot toen de ongelukkige in Holland werd vermoord en ergens begraven. Hij heeft toen alles op alles gezet om te trachten in contact te komen met diens weduwe, wat hem overigens pas na de oorlog is gelukt. Hij vond haar tenslotte in Rotterdam, en ze bleek warempel ook nog een zoontje te hebben, die dus beschouwd kan worden als de nieuwe Jacobitische troonpretendent. Daarover zo direct meer. Maar mijn vader is nog een tijdlang in Rotterdam gebleven, en er ontstond tussen hem en de weduwe een romance, die tenslotte tot een huwelijk leidde! Uit dat huwelijk werd ook een zoon geboren, en dat ben ik dus. Onze troonpretendent is dus mijn halfbroer! Ik heb overigens weinig herinneringen aan mijn vader. Hij is reeds in 1955 overleden, waarna mijn moeder met de zonen uit haar twee huwelijken naar Rotterdam terugkeerde, en daar in 1976 is overleden.

Ik heb dus, sinds mijn jeugd, een zware taak op mijn schouders. Mijn halfbroer heeft recht op de troon, en wij, als Jacobieten, hebben de historische plicht het huidige koningshuis te verdrijven! Sinds 1714, dus ruim driehonderd jaar, zit het al wederrechtelijk op de troon. Bovendien dient de vader van mijn broer te worden gewroken, die in naam van een usurpator genadeloos werd vermoord, plus daarnaast nog al het onrecht dat wij Jacobieten hebben moeten verduren. In de oorlog werden we min of meer als verraders beschouwd omdat we tegen het koningshuis waren, en verschillenden van ons hebben in de Pentonville-gevangenis gezeten. En het moment van de wraak is gekomen. Is nu. Vandaag, om precies te zijn!”

Hij haalde diep adem. “Het moment kan niet gunstiger zijn. De hele Britse koninklijke familie is op staatsbezoek in Nederland, en wordt vanavond onthaald op een staatsbanket. En weet u waar? In het paleis Soestdijk, dat eigendom is van Metropool Verzekeringen. Die hebben uitgebreide voorbereidingen getroffen voor deze festiviteiten, waarbij niet op een paar duizend euro is gekeken, maar tijdens die voorbereidingen is er ook nog iets anders geregeld!”

Hij lachte kort. “Er zijn ook wat monteurs over de vloer geweest voor wat kleine werkzaamheden, naar ze zeiden. Niemand die daar iets geks of verdachts in zag, te midden van alle drukte van de inrichting van de feestzaal, versieringen en wat al niet. Ze moesten voornamelijk in de kelders van het paleis zijn, waar ze een paar uur bezig geweest zijn, zonder dat dat iemands argwaan wekte. Toen ze weer weggingen sloten ze de kelder af, na daarin voor meer dan vijfduizend kilo aan springstoffen te hebben opgeslagen. De ontsteker, die de lading zal doen exploderen, is voorzien van een tijdmechanisme, afgesteld op vannacht twaalf uur. Middernacht. Dus om één minuut na middernacht zijn we verlost van twee complete koningshuizen, in één klap, in de meest letterlijke zin van het woord!”

Hij zweeg, en staarde naar zijn verbijsterde gast met een triomferende blik. “In één klap,” herhaalde hij genietend. “Natuurlijk zullen wij, Jacobieten, de verantwoordelijkheid voor de

aanslag opeisen, opdat iedereen wete dat wij onze historische plicht vervuld hebben. En in Nederland gaat u dat doen, inspecteur! Daarom heb ik u dit alles verteld. Morgen laat ik u vrij, en terugkeren naar uw land, waar u kunt vertellen dat de figuren, die zich ten onrechte met de naam Oranje getooid hebben, hun verdiende loon hebben, en de echte Oranje, nakomeling van Willem III, gereed is om de positie in te nemen die hem toekomt!” Bruins keek somber voor zich uit. Hij was bepaald geen monarchist, maar dit ging alle perken te buiten. Was er nog een manier deze fanaticus te stoppen of hem van zijn krankzinnige voornemen af te brengen?”

“U kunt er niets meer tegen doen,” zei Flaxton. “Ik laat u nu naar uw logeerkamer brengen. De kamer is van alle gemakken voorzien, en er natuurlijk ook een televisietoestel om het nieuws te volgen. U kunt er alleen niet uit. Ik wens u daar een prettig verblijf.” Hij belde de butler. “Breng onze gast naar zijn kamer.”

Bruins moest toegeven: zijn “logeerkamer” was van alle gemakken voorzien. Er was zelfs een badkamer met een luxueus ligbad, er was radio en televisie, alleen een telefoontoestel ontbrak, en dát was nu juist het enige waar de inspecteur behoefte aan had. Wat voor andere mogelijkheden had hij om alarm te slaan en te zorgen dat de feestvierders op Soestdijk werden gewaarschuwd? Nog maar drie uur tot middernacht. Daarna zou het nieuws van de catastrofe ongetwijfeld binnen de kortste keren de wereld over gaan.

Er viel niets aan te doen. Zijn eigen mobiele telefoon was hem afgenomen, de ramen zaten potdicht, en de kamerdeur was stevig op slot. Bruins bedacht dat zijn geestelijke vader, Dick Bos, allang de deur ingetrapt zou hebben, een eventuele bewaker buiten met één muilpeer buiten westen geslagen en ontsnapt zou zijn, maar deze deur zag er dusdanig solide uit dat hij er maar van afzag.

Mismoedig ging hij in een der gemakkelijke stoelen zitten, stond daarna weer op en ging op zoek naar iets om zijn zinnen te verzetten. Boeken zag hij niet, alleen in een la van het nachtkastje lag, net als in een echt hotel, een exemplaar van het Nieuwe Testament, en een dunner boekje met als titel “Gezangen voor de Heilige Vastentijd”.

“Vrome jongens, die Jacobieten,” mompelde hij, “maar “Gebeden voor de Uitvaart” zou toepasselijker geweest zijn. Dan maar een sigaar.”

Juist had hij zijn lucifers tevoorschijn gehaald toen hij plotseling doodstil zat. Geen twijfel mogelijk: er stond iemand voor de deur.

Toch niet Flaxton? De butler? Een sleutel werd omgedraaid, en langzaam ging de deur open. Het wás de butler.

De man lachte hem vriendelijk toe, en toen, tot Bruins’ niet geringe verbijstering, sprak hij hem aan in het Nederlands: “Zo... meneer Bruins! Alles in orde met u?”

En zijn verbazing werd compleet toen de butler met een fikse ruk zijn complete donkere krullenbol, die niets anders dan een pruik bleek te zijn, lostrok. Daarna volgden de bril en het snorretje, en...

“Allemachtig!” stamelde Bruins. “Jij!?”

“Jazeker. Ik.”

Een der meest hachelijke avonturen die Bruins ooit had meegemaakt had hem, in het gebouw van Metropool in Rotterdam, bijna het leven gekost. Op het nippertje was hij toen gered door geheim agent Sam Hooglander, die namens de A.I.V.D. bij Metropool was geïnfiltrerd.¹⁷ “Leuk u weer terug te zien,” sprak Hooglander opgeruimd. “Ik kon niet eerder komen. Ik moest wachten tot die twee halve zolen, die Smith en Jones, waren vertrokken. Toen ze

¹⁷ Zie: *Het Uranus Complot. Historisch kantoordrama; Metropool-trilogie deel 3* (2006).

eenmaal weg waren kon ik met Flaxton afrekenen, en daarna u bevrijden. Nee, maak u niet ongerust, ik heb hem niet koud gemaakt. Hij is alleen maar met behulp van een aantal meters touw in een rollade veranderd.”

“Ja, maar hoe...” begon Bruins, maar meteen schoot het door hem heen dat de vraag hoe Hooglander hier terecht was gekomen van later zorg was.

“Luister, we hebben geen tijd te verliezen. Pak onmiddellijk je telefoon!”

*Remember, remember!
The fifth of November,
The Gunpowder treason and plot.
I know of no reason,
Why the gunpowder treason,
Should ever be forgot!*

Oud Engels volksgedicht (fragment).

Guy Fawkes met de “buskruit-samenzweeiders” (1605).

Hoofdstuk 9. Een harde knal

In Engeland wordt ieder jaar op 5 november Guy Fawkes-day gevierd. Herdacht wordt dan het z.g. buskruitverraad (gunpowderplot), een samenzwering die in 1605 werd gesmeed door een aantal katholieken met als doel: het vermoorden van koning James I tijdens de openingszitting van het parlement, en wel door het parlamentsgebouw tijdens die zitting in de lucht te doen vliegen. In de kelder onder het gebouw werd een enorme hoeveelheid buskruit opgeslagen, maar op het laatste moment werd het complot verraden (enkele katholieke parlamentsleden hadden een briefje gekregen de opening niet bij te wonen). Hoewel het op de dag van de Soestdijk-conferentie ook 5 november was stonden de feestelijkheden in het teken van een andere historische gebeurtenis: de Tweede Engelse Zeeoorlog, dit jaar 350 jaar geleden.

Buiten het paleis dromden talloze nieuwsgierigen samen voor de hekken, in de hoop een glimp van een der koninklijke gasten op te vangen. Ook de televisie was er, namens het NOS-Journaal en het EO programma “Blauw Bloed”.

Journalisten van diverse dagbladen wachtten op informatie van de Rijksvoorlichtingsdienst, een instantie die ons op de hoogte brengt als prinses Amalia naar een andere school gaat (wat ze verder de hele dag doen mag de hemel weten).

Na het galabanket was koning Willem-Alexander opgerezen van zijn zetel, en had in vloeiend Engels zijn Britse gasten toegesproken, en beweerd dat op deze dag de “oude banden” tussen de beide koninkrijken weer vaster waren aangehaald.

De Engelse vorstin had daarna (eveneens in vloeiend Engels) geantwoord dat de onderlinge betrekkingen beter dan ooit waren, en dat dat in de toekomst zeker zo zou blijven.

De koning op zijn beurt dankte voor deze warme woorden, en kondigde aan dat er nog een verrassing in petto zat. Hij aarzelde niet om te spreken van “het klapstuk van de avond”. Dat zou inderdaad uitkomen, maar anders dan hij had voorzien.

Want tijdens zijn toespraak was een alarmerend bericht binnengekomen dat er acuut gevaar dreigde: een terroristische aanslag was ontdekt, en de dreiging leek dermate reëel dat het hoofdveiligheid, Van Epscheuten, meteen last gaf het gehele paleis op staande voet te ontruimen, hoewel er juist een verrukkelijk dessert werd opgediend.

Koning Willem-Alexander, die sinds het incident met de Amsterdamse Dam-schreeuwer al een naam verworven had met vluchten, was de eerste die met volle mond en rinkelende medailles de zaal uitstormde, op de voet gevolgd door prins Charles. Koningin Elizabeth II strompelde er hoofdschuddend achteraan, ondersteund door koningin Máxima. En zo duurde het niet lang of allen stonden in de gure herfstwind op het grote gazon te wachten op enkele snel bestelde luxe bussen.

Op dat moment stooft een politiewagen met loeiende sirene het terrein op, stopte met krijgende banden vlak voor de tenen van de koning, en er uit sprongen twee illustere Rotterdammers: de burgemeester A. Aboutaleb, en de hoofdcommissaris van politie A. Berestein.

Zodra Aboutaleb zijn vorst in het oog had gekregen slaakte hij een zucht van opluchting.

“Ah! Majesteit! Dank Allah en de hemel dat u het gebouw uit bent. De Profeet zij gezegend! Alles in orde met u?”

“Zeker, dank u, burgemeester. Alleen zijn we ons toetje misgelopen. Zonde.

Griesmeelpudding met bessensap... Daar ben ik juist zo dol op.”

“Ja, jammer, maar u moet hier weg. En vlug ook,” onderbrak Berestein. “Het hele paleis is met explosieven ondermijnd. Is iedereen er uit? Ook al het personeel?”

Zijn oog viel op de hoogste security-officer. “Van Epscheuten! Jij hier? Is iedereen in veiligheid?”

“Volgens mij wel,” antwoordde de aangesprokene, wat de commissaris niet erg geruststelde.

“Dus dat weet je niet helemaal voor honderd procent zeker? Als mocht blijken dat je het mis hebt ben je nog niet klaar met me! Maar we kunnen nu niets meer doen. Het is te riskant om nu nog binnen te gaan kijken. Iedereen moet nu maken dat hij wegkomt.”

Onder toezicht van de Koninklijke Marechaussee werd nu de hele menigte, zowel de figuren van koninklijken bloede als lieden van meer eenvoudige komaf in de inmiddels gearriveerde bussen geladen, die daarna onverwijld vol gas wegreden richting een grote sporthal in Amersfoort, die inderhaast als noodopvangplek was ingericht, en waar door vrijwilligers van het Leger des Heils het bezoek met dekens en kokend hete erwtensoep werd opgewacht.

Buiten de hekken van het paleis, op veilige afstand, bleven Berestein en Aboutaleb het gebouw in het oog houden.

“Bijna middernacht... We kunnen verder weinig meer utruchten,” prevelde Berestein, de secundewijzer van zijn horloge volgend.

“Nog tien seconden... Nog vijf, vier, drie, twee, één...”

Doodse stilte. Toen gebeurde het. Een verblindend witte vuurzee spoot aan alle kanten uit het paleis, en veranderde enkele seconden de nacht in een dag. Een oorverdovende donderslag, alsof er duizend zware kanonnen tegelijk werden afgeschoten, wierp de beide prominente Rotterdammers tegen de vlakte. Tot ver buiten Amersfoort was de ontzettende klap te horen. Kilometers ver kwamen de brokstukken neer van het ooit zo rustieke paleis, dat thans in één slag volledig was verwoest, en nagenoeg van de aardbodem weggevaagd.

* * *

Wonder boven wonder vielen er die nacht, voor zo ver de hulpdiensten dat konden overzien, geen slachtoffers te betreuen. Enkele personen werden door brandende brokstukken geraakt en moesten voor behandeling worden overgebracht naar het *RK Brandwondencentrum St. Jeanne d'Arc* te Ootmarsum.

De reclamecampagne van Metropool Verzekeringen was ontploft, maar op een andere manier dan de marketingdeskundigen van het Rotterdamse bedrijf hadden verwacht. Gelukkig bleef het verlies beperkt tot één euro, de aanschafprijs die men voor het paleis had betaald.

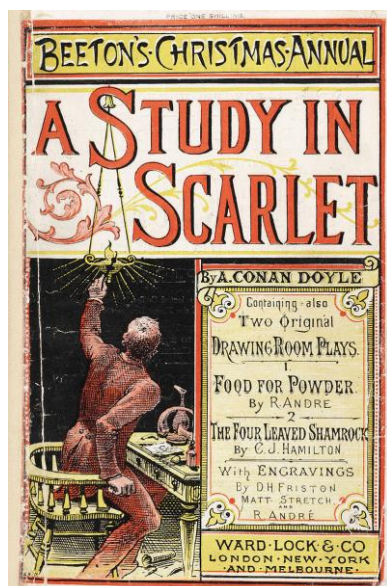

De gigantische explosie was tot ver buiten Amersfoort hoorbaar....

And now came the great question as to the reason why.

Sir Arthur Conan Doyle, *A Study in Scarlet* (1887).

Hoofdstuk 10. Ontknoping

Op de ochtend van 7 november, anderhalve dag na de Jacobitische aanslag, zaten op het hoofdbureau van politie aan het Haagseveer in Rotterdam, inspecteur D.J. Bruins en hoofdcommissaris A. Berestein tegenover elkaar, in de kamer van laatstgenoemde. “Ik geloof,” zei de hoofdcommissaris, “dat we er, achteraf, nog redelijk goed van af zijn gekomen, al blijkt er toch nog één dode te betreuren te zijn. De hoogbejaarde secretaris van Elizabeth, lord Cannotmore, zat juist op de W.C. en heeft geen erg in de ontruiming gehad. Helaas, Van Epscheuten had de toiletten niet grondig genoeg gecontroleerd... Nou ja, verder aardig wat lui met gehoorschade door de klap; een paar zelfs stokdoof. Tal van ruiten gesneuveld van omringende percelen. En natuurlijk een gigantische strop voor Metropool: geen spaan is er meer over van dat hele paleis. Compleet van de aardbodem weggevaagd.” Hij begon afwezig zijn pijp te stoppen. “Dus de koningshuizen van Engeland en van ons land zijn er zonder kleerscheuren afgekomen. Stel je eens even voor: geen monarchie meer! Wat een ramp zou dat geweest zijn!”

Bruins, die wist dat Berestein, als anti-monarchist, dit sarcastisch bedoelde, gaf geen antwoord, en de commissaris vervolgde: “Dat is dus aan jou te danken! Na je telefoontje vanuit Londen kon ik nog juist op tijd de nodige maatregelen treffen. Ik heb inmiddels ook contact gehad met de A.I.V.D. Het blijkt dus, dat die al jaren van het bestaan van dat Jacobitische genootschap op de hoogte waren. Maar niemand wist ooit wat ze eigenlijk in hun schild voerden, alleen dat ze streefden naar herstel van de Stuart/Oranje dynastie in Engeland, wat dan weer consequenties voor ons koningshuis zou hebben. Uiteindelijk zijn ze erin geslaagd een infiltrant binnen die organisatie te krijgen. Dat is dus die Sam Hooglander geworden, niet?”

Bruins knikte. “Inderdaad. Hij ontdekte dat Flaxton de leider was, en het lukte hem een baantje als butler te krijgen, dus in het huis van Flaxton. Dat was nog maar tamelijk kort geleden, en in die korte tijd had hij nog niet ontdekt wat Flaxton precies aan het uitspoken was. Toen, op zekere middag, werd ik daar door een paar gewapende handlangers afgeleverd, en Hooglander herkende me meteen. Hij bevrijdde me, en hoorde toen van mij hoe de vork in de steel zat... net op tijd!”

“Ja, Flaxton had jou dus alle details verteld. Maar waarom deed hij dat eigenlijk?”

“Uit wraakzucht. Hij wilde me tot na de aanslag vasthouden en me dan naar Nederland terug laten gaan, opdat ik de autoriteiten zou kunnen vertellen dat dit de wraak van de Jacobieten was, waardoor iedereen zou weten dat nu de moord op de laatste legitieme Oranjeafstammeling definitief zou zijn vergolden. Oog om oog, tand om tand, en zo.”

“Juist.” Berestein stak zijn pijp aan. “Wat gebeurt er nu verder met Flaxton? En die Jacobieten?”

“Hooglander heeft Scotland Yard geïnformeerd,” zei Bruins. “Flaxton zal intussen wel uit zijn huis zijn opgehaald, waar we hem geboeid hadden achtergelaten. Wat hem daar verder te wachten staat weet ik niet. In vroeger eeuwen werd je voor zoiets gevierendeeld, maar dat is geloof ik afgeschaft, zelfs in Engeland. Maar hij zal zeker een zware pijp roken.”

De commissaris keek naar zijn eigen pijp. “Hm. Hij was dus eigenlijk, als zoon van de weduwe van onze Woudestein-dode, een halfbroer van diens zoon, dus een halfbroer van de zoon van die arme Van Keppel. Maar, wacht eens...”

Hij ging overeind zitten. “Die zoon, dus eigenlijk Van Keppel junior om zo te zeggen... waar is die eigenlijk gebleven? Wat is er van hem geworden? Leeft hij nog? In feite is hij nu de legitieme erfgenaam van zowel de Engelse als de Nederlandse troon, althans volgens de Jacobitische opvattingen!”

Bruins glimlachte. “Hij leeft zeker nog. Het kostte me eigenlijk vrij weinig moeite om zijn identiteit te achterhalen. Bij de Burgerlijke Stand kon ik eerst niets vinden, tot plotseling het idee in me opkwam dat onze Van Keppel Junior misschien – omdat hij met die hele koningskwesie niets te maken wilde hebben, en op zijn rust gesteld was – zijn naam veranderd zou kunnen hebben. Wie weet, dacht ik, heeft hij nu wel de achternaam van zijn moeder... En dat bleek, al zeg ik het zelf, nog niet zo gek gedacht.”

“Zo? En hoe heette die moeder dan?” vroeg Berestein nieuwsgierig.

“Haar naam was Zoldermans, Margaretha, of Greet, Zoldermans. Komt die naam u niet bekend voor? Nee, vermoedelijk niet. U bent immers Feyenoord-supporter.”

Berestein fronste de wenkbrauwen. “Ja, en jij bent voor Excelsior. Maar wat heeft dat er in vredesnaam mee te maken?”

Bij wijze van antwoord haalde Bruins een krantje uit zijn binnenzak. Het was een exemplaar van het clubblad van Excelsior, waarin op de voorpagina een artikel stond over de opening van een nieuw stuk tribune in het Woudestein stadion. “Kijk eens wat hier staat: *Bij de opening was tevens aanwezig onze oud-voorzitter en erelid Aad Zoldermans*. Ik heb overigens ook nog andere bronnen geraadpleegd, en er is geen twijfel mogelijk: Het is ‘m!’”

*Doe Excelsior een plezier,
Geef ons uw oud papier.
U hoeft niets te betalen,
Wij komen het gaarne halen.
Uw oud papier,
Is voor Excelsior bankpapier.*

Hoofdstuk 11. Oud papier

Het was zaterdagavond, 19 november 2016; een gedenkwaardige avond voor Excelsior. Die avond speelde de club tegen Sparta, de aartsrivaal uit het westen van de stad, en won uiteindelijk met 3-2, tot grote voldoening van Bruins, die de wedstrijd vanaf de Henk Zon tribune had gevolgd. Na afloop begaf hij zich naar de bestuurskamer, waar iedereen hem (als prominent Kralinger en oom van één der spelers) goed kende, om de bestuursleden die hij daar aantrof te feliciteren met de overwinning. Zo duurde het niet lang of hij stond oog in oog met Aad Zoldermans, erelid en oud-voorzitter. Bruins drukte hem de hand.

“Mooie overwinning, meneer Zoldermans, al waren de laatste tien minuten niet gemakkelijk.”

“Ja, jammer dat uw neef er niet bij kon zijn. Maar dit geeft vertrouwen. Op deze manier moeten we onze doelstelling kunnen halen: handhaving in de eredivisie!”

“Zeker,” zei Bruins. “Kan ik u trouwens even onder vier ogen spreken? Dat is hier wat moeilijk, maar misschien hebt u tijd om even mee te lopen naar de Hoflaan. Het gaat om iets belangrijks.”

Zoldermans knikte. “Ach, welja. Ik denk dat ik wel weet waar het over gaat. Goed dan, inspecteur, laten we dan meteen maar gaan.”

“Wat u ontdekt heeft is natuurlijk juist.” Aad Zoldermans zat tegenover Bruins in diens oude bureau aan de Hoflaan, waar de inspecteur hem een kop koffie had aangeboden, en hem daarna verteld, dat hij wist dat Zoldermans niet de naam van zijn vader, maar van zijn moeder droeg, en dat die moeder de weduwe was van Waldemar van Keppel, afstammeling van stadhouder Willem III, en in de oorlog door de Britse Geheime Dienst vermoord, en daarna door enkele verzetsmensen begraven onder het veld van Excelsior.

“Dat betekent dus,” besloot Bruins, “dat ú op dit moment de laatste Oranjetelg bent, die, legitiem gezien, recht heeft op zowel de Engelse als de Nederlandse troon! Ik mag aannemen dat u daarvan op de hoogte bent?”

“Ik weet het maar al te goed.” Zoldermans zuchtte. “Waarom anders denkt u dat ik geen Van Keppel wil heten? Ik wil er niets mee te maken hebben. Troonpretendent... stel je voor! Ik moet er niet aan denken. In Nederland weet gelukkig niemand er iets van, nou ja bijna niemand. Maar in Engeland heb je die Jacobieten, met die gek van een Flaxton. Ze hebben me vaak op allerlei manieren benaderd om me aan het hoofd van hun beweging te stellen, en steeds heb ik ze geprobeerd duidelijk te maken dat ik daar geen enkele interesse in had. Ze hebben daar toch al een vorstenhuis? Maar Flaxton zei dan vaak dat ze daar wel mee zouden afrekenen. Nooit heb ik ook maar één ogenblik geloofd dat hij dat serieus meende, maar ja, wie kom ooit vermoeden dat hij zoiets extreems van plan was? Een nieuw Buskruitcomplot... Hoe krijgt iemand het verzonnen?”

“Dat ben ik met u eens,” zei Bruins. “En alles is nog maar net, op het nippertje, goed afgelopen. Alleen paleis Soestdijk is van de aardbodem verdwenen. Eigenlijk is de zaak opgelost. De dode die we op Woudestein gevonden hebben was dus niemand minder dan uw vader! Wat ik nu alleen nog wel erg graag zou willen weten is dit: wist u dat? Was u ervan op de hoogte dat uw vader ooit op Woudestein, het terrein van uw eigen club, werd begraven?” Het duurde even voor Zoldermans antwoordde. Hij tuurde uit het raam, en wendde zich tenslotte weer naar zijn gastheer. Zijn blik was omfloerst.

“Jawel. Ik heb het altijd geweten. Toen ik nog een klein kind was heeft mijn moeder het mij al verteld. Het was ons geheim. Later, als volwassene heb ik diverse malen overwogen de autoriteiten op de hoogte te brengen. Maar iets weerhield me. En dat was dit: Ik kon er natuurlijk voor zorgen dat mijn vader zou worden opgegraven, en herbegraven op een of ander kerkhof, maar dit was – vond ik – eigenlijk veel mooier: iedere veertien dagen kwamen duizenden mensen zijn graf bezoeken! Ze kwamen natuurlijk niet voor hem, maar op een of andere manier voelde dat voor mij wél zo. Nu ligt hij straks toch op een kerkhof, waar nooit meer iemand zal komen, behalve ik dan, af en toe. Nee, voor mij had hij mogen blijven liggen: onder het veld van onze geliefde Kralingse club.”

“Ik begrijp het,” zei Bruins. “Maar maak u geen zorgen. Uw vader zal op passende en waardige wijze worden herbegraven, maar ik zou niet weten waarom dat niet opnieuw op Woudestein zou kunnen gebeuren. In Nederland gebeurt zoiets weinig, maar in Engeland is het heel gewoon, dat fanatieke supporters van een bepaalde club een testament maken, waarin bepaald wordt dat na hun dood hun as begraven wordt of uitgestrooid op het veld van hun geliefde club. Of het hier in Nederland eigenlijk wel mag weet ik niet eens, maar ik zal er persoonlijk voor zorgen dat het in dit geval gebeurt. De burgemeester Aboutaleb zal beslist geen bezwaar hebben als ik het vraag. Laat dat maar aan mij over.”

“Dat zou ik buitengewoon op prijs stellen,” sprak Zoldermans opstaande. “Mag ik u nu uitnodigen mij te vergezellen naar café Stobbe aan de Kortekade? Per slot van rekening moeten we de overwinning van Excelsior vieren!”

De rest van het weekeinde verkeerde Bruins in een opperbste stemming. Nagenietend van de overwinning op Sparta (in een uitzending van “TV Rijnmond Sport” had het gezicht van Jules Deelder boekdelen gesproken) kuierde de inspecteur op maandagmorgen op zijn gemak door de lanen en straten van Kralingen. Het was een schitterend zonnige herfstdag. In de binnenzak van zijn winterjas zat een dik pakket papier, het volledige dossier van Bulgersteyn. Wat daar nu mee te doen, peinsde de inspecteur? Zoldermans wil in geen geval een troonopvolger zijn, welk praktisch nut had dit pakket “oud papier” dan eigenlijk nog? Waar liet een fatsoenlijke Kralinger gewoonlijk zijn oude papier?

Al wandelend en nadenkend kwam Bruins in de Lambertusstraat terecht. Hier was, in een oud pakhuis, een inzamelpunt van oud papier van Excelsior gevestigd, door Excelsior-vrijwilligers draaiende gehouden (voor niks, uiteraard), meest gepensioneerde oude bazen.

Bruins wandelde het pakhuis in. Achterin het kantoortje zat Joop (achternaam onbekend), een typisch Rotterdamse verschijning, gekleed in een grijze stofjas, met strak achterover gekamd haar en met in zijn borstzak een forse rij balpennen. Net als Bruins droeg hij een bril met een bruin hoornen montuur. Hij zwaaide naar Bruins, die terug zwaaide.

Dit was DE plek om dat pakket oud papier achter te laten: een Excelsior-inzamelpunt van oud papier. Ineens zag Bruins helder voor zich dat wat hij thans van plan was te gaan doen, zeker de goedkeuring van de heer Bulgersteyn zou hebben, want men is, voor alles, een Excelsior-supporter en dan pas wat anders, zoals bijv. historicus. Bruins haalde het pakket uit zijn jas en wierp het toen met een breed armgebaar in de container.

Joop knikte hem vanuit het kantoortje achterin het pakhuis dankbaar toe. “Voor de club, daar doen we het voor, meneer Bruins, voor rood en zwart, dank u wel!”

“Ja,” zei Bruins. “Voor rood en zwart.”

Inspecteur D.J. Bruins van de Rotterdamse politie, van bureau Hoflaan, geboren en getogen Kralinger, knoopte zijn jas dicht en liep toen met lichte tred de Lambertusstraat uit. Hij had alles helemaal goed gedaan, meende hij. Meneer Bulgersteyn kon tevreden zijn.

* * *

Buiten gekomen was het inmiddels donker geworden, merkte Bruins. In gedachten verzonken wandelde hij in zuidelijke richting de Lambertusstraat uit. In deze straat hadden zijn opa en vader na het bombardement enige dagen onderdak gevonden. Aan het einde van deze straat gekomen, sloeg hij linksaf en vervolgde zijn weg over de Beneden Oostzeedijk. Links van hem stonden enige statige huizenblokken, rechts van hem lag de ‘oostzeedijk’. Hij passeerde de Voorschoterlaan, waar boekhandel Amesz was gevestigd, en toen de Avenue Concordia. Op de hoek van de Waterloostraat sloeg hij linksaf. Hier had hij zes jaar op de lagere school gezeten, bij de broeders van de St. Bavo. Hij liep vervolgens, rechts aanhoudend, een blokje om en passeerde in de Hoflaan een bakstenen gebouw, zijn kleuterschool, de Engelbewaarder. Aan het einde van de Hoflaan, tegenover het oorlogsmonument aan de voet van de dijk, hield hij halt en keek naar het oosten. Excelsior speelde die avond thuis zag hij, want de lichtmasten brandden en er liep een gestage stroom mensen richting Woudestein.

Ja, Kralingen en Excelsior, onlosmakelijk en voor eeuwig met elkaar verbonden, zo mijmerde Bruins. Sinterklaas mocht Zwarte Piet kwijt raken, nooit zouden de rode ster van Kralingen en het fiere rood-zwart van Excelsior van elkaar kunnen worden gescheiden.

Hem restte nu nog één taak. Er was nog een laatste belofte in te lossen, er was nog een laatste wens van een goede vriend te vervullen. Ja, dan zou eindelijk zijn werk zijn voltooid. Bruins dacht hierover na terwijl hij via enige prachtige oude Kralingse lanen naar zijn huis wandelde. Toen hij, daar aangekomen, de sleutel in het sleutelgat stak, wist hij wat hem te doen stond.

Wij hebben gezien zijne ster in 't Oosten.

Mattheüs, boek 2, vers 2.

Het wapen van Kralingen.

Epiloog. Kerstavond op Woudestein

Het was Kerstavond. In het oosten van de stad Rotterdam, in de wijk Kralingen om precies te zijn, had zich op het voetbalveld van Woudestein een klein gezelschap verzameld. Boven hun hoofden schitterde een prachtige sterrenhemel, want het was een koude, heldere winteravond. Normaal gesproken zou een mens op Kerstavond thuis willen zijn, in huiselijke kring. Maar dit was geen gewone avond. Op deze avond liep alles op een einde en was het noodzaak dat men bij deze historische gebeurtenis van formaat aanwezig was.

Alles heeft een begin en alles heeft een einde, dacht Bruins. *Alpha* en *omega*. Was er dan niets voor de eeuwigheid? Nee, we worden geboren, krijgen wat zaken in bruikleen en moeten die, als we ouder worden, weer loslaten (een baan, huis, geld, bezittingen), want aan het einde van je leven geldt als de enige echte waarheid: in je laatste hemd zitten geen zakken. Wat laten we dan wel achter? Dat is alleen wat mensen zich later van ons herinneren. Is dat iets in positieve zin, iets wat tot voorbeeld kan strekken? Dan is een leven zinvol geweest. Doet daarom, ieder naar zijn of haar beste vermogen, goede werken en leid een deugdzaam leven.

Ja, zo overpeinsde Bruins, zo is het nu precies, daar gaat het om en om helemaal niks anders. Hij keek om zich heen. Hij zag Woudestein, gelegen in het hart van de fraaie wijk Kralingen. Dit was de grond van zijn jeugd, waar hem de ware rijkdom was geschonken. Niet materieel, wel geestelijk. Hier ging hij naar de kerk (de St. Lambertus), hier ging hij naar school (de St.

Bavo in de Waterloostraat), hier juichte hij om de andere zondag voor Excelsior, onverschillig of ze wonnen of verloren. Hier was hij geboren en hier had hij geleefd en gewerkt. Dat waren de zaken die er echt toe deden en die het waard waren geweest dat ze gedurende 35 jaar waren opgeschreven. En ja, wie weet zou dan het woord voortleven als hij er zelf niet meer was. Zijn avonturen vonden hier en vandaag, op Kerstavond te Kralingen, in ieder geval hun einde. Er zouden geen nieuwe meer volgen, dat wist hij nu zeker.

En u, onze trouwe lezers van de avonturen van inspecteur D.J. Bruins, bent er ook bij. Leest u deze laatste pagina met aandacht, want nieuwe zullen er niet meer volgen. Wij danken u voor de belangstelling die u al die jaren toonde. Het was ons een voorrecht deze verhalen te mogen vertellen. Het ga u allen goed. Moge de patroonheilige van Rotterdam St. Laurentius, en de patroonheilige van Kralingen St. Lambertus, uw verdere levenspad verlichten en u en de uwen tegen onheil beschermen, zo luidt onze vrome wens. Ja, en dan volgt nu het definitieve einde.

Inspecteur D.J. Bruins stond aan de rand van een vers gedolven groeve, precies op de plek van de middenstip. Aan zijn linkerhand stonden hoofdagent Marjolein Gouw en brigadier Lucas van Dam, beide gekleed in groot tenue, en hoofdcommissaris Berestein. Aan zijn rechterhand stonden de heren Zoldermans en De Jong, en verder burgemeester Aboutaleb, vergezeld door oud-burgemeester Opstelten. Het was een plechtig moment. Allen zwegen.

Bruins keek naar het onmetelijke uitspansel. De “rode ster” Mars was met het blote oog heel goed zichtbaar. Dit moest wel een machtig teken zijn. “Zij zagen zijn ster in het oosten.” De rode ster van Kralingen, zo duidelijk aan de hemel aanwezig, en dat speciaal op Kerstavond. Achter hem klonk een bescheiden kuchje. Het was drs. Bart Caaymans, die was meegekomen omdat het opnieuw openleggen van het veld natuurlijk geld kostte. Metropool Verzekeringen had toegezegd alle kosten voor haar rekening te nemen. Paleis Soestdijk hoefde immers toch niet meer te worden geschilderd (de firma Montijn, uit de Vierambachtsstraat te Rotterdam, was inmiddels afgebeld) en dus bleef er nog genoeg budget over.

“Het is tijd, inspecteur.”

Bruins had ineens enorm met deze manager te doen; een verzekeringsmaatschappij draaiende houden, dat leek hem een taaie klus, vol hoofdpijn verwekkende problemen, door de directie steevast aangeduid met de term “uitdagingen”. Hij drukte de verraste manager ineens warm de hand, want aan het einde van zijn avonturen gekomen wilde Bruins graag met iedereen in het reine komen. “U hebt gelijk, meneer Caaymans, ik dank u van harte. Laten we beginnen.”

* * *

Brigadier Lucas van Dam stapte naar voren en plaatste de urn met de as van de stadshistoricus Laurens Erasmus Bulgersteyn naast het kistje met het stoffelijke overschot van Van Keppel, want ja, dit was de laatste wens van Bulgersteyn geweest: hij wilde op Woudestein begraven worden. En zo geschiedde het, op Kerstavond van 2016, onder een schitterende sterrenhemel. Van Dam deed een stap terug. Even was het stil. Toen klonk door de luidsprekers, als laatste eerbetoon, het eerste couplet, gevolgd door het refrein, van de ‘Excelsiormarsch’. Inspecteur D.J. Bruins, geboren en getogen Kralinger, en een levenslang Excelsior-supporter, ontblootte eerbiedig het hoofd voor dit magnifieke rood-zwarte Kralingse strijdlied en luisterde.

*Ferme jongens, stoere knapen,
Ons lokt ‘t vrije voetbalveld,
Waar je vreugd en vrolijkheid kunt rapen,
En je door geen zorgen wordt gekweld,*

*Als het sein voor den strijd wordt gegeven,
Trouw zijn wij dan allemaal present,
Voor de club onze krachten te geven,
Ja, dan zijn we in ons element.*

*Wij gaan naar 't terrein, naar ons Woudestein,
Waar d' Excelsiorvlag waait in den wind,
En we vinden het fijn, als we daar maar zijn,
Want daar is eenieder goed gezind,
Daar heerscht altijd weer, een gezonde sfeer,
Daar is vreugd en nimmer klinkt gemor,
En met blijheid in ons hart,
Strijden wij voor rood en zwart,
Voor de roem van ons Excelsior!
En met blijheid in ons hart,
Strijden wij voor rood en zwart,
Voor de roem van ons Excelsior!*

Einde

Capelle a/d IJssel en Rotterdam, september – december 2016.

Nawoord en verantwoording

Afgezien van onze eigen Kralingse jeugd en een gelukkig uitstekend geheugen, hebben we bij het schrijven van dit verhaal de hieronder weergegeven bronnen geraadpleegd. Hier en daar in ons verhaal zijn we van de historische realiteit afgeweken, en zijn personen en gebeurtenissen verzonden of aangepast. Anders dan een historicus kan een verhalenverteller zich dat, voor de constructie van zijn plot, veroorloven. We hebben geprobeerd aanpassingen tot een minimum te beperken. Onze excuses aan de oud-voorzitters van Excelsior Henk Zon en Jaap Bontenbal; hun beider voorzitterschap werd in ons verhaal in handen gelegd van de heer Zoldermans.

Boeken

Vincent Wernke e.a. (red.), *Excelsior 100 jaar* (Rotterdam 2002).

Marie Koenen, *Leg aan de wapenrusting Gods. Het leven van Sint Lambertus, bisschop van Maastricht 636-709* (Amsterdam-Brussel 1946).

Dr. C.A. Tamse e.a. (red.), *Nassau en Oranje in de Nederlandse geschiedenis* (Alphen aan den Rijn 1979).

Internet

Voetbalclub Excelsior:

<http://sbvexcelsior.nl/>

“Ferme jongens, stoere knapen” (muziek):

<https://www.youtube.com/watch?v=OTQy18X197E&feature=related>

Knoops Producties:

<http://www.knoops-producties.nl/index.html>

Henry Purcell: “Music for the Funeral of Queen Mary” (1695).

<https://www.youtube.com/watch?v=8aPhVoxFqxA>

Lijst van publicaties

Romans, novellen en toneelstukken

- **Moord in de Kluis** (novelle – 1982)
- **Het Noodlot van St. Wijnandsklooster** (spookverhaal – 1983)
- **Drie Dode Directeuren** (assurantiethriller; RVS-trilogie deel 1 – 1984)
- **Foutloze Methode** (kort verhaal – 1985)
- **Onrust op St. Gregoria** (toneelstuk in drie bedrijven – 1986)
- **Het Cassandra Programma** (driedelig horrorfeuilleton – 1987)
- **Het Geraamte achter het Beeldscherm** (assurantiethriller; RVS-trilogie deel 2 – 1988)
- **Terugkeer om Middernacht** (Rotterdams spookverhaal – 1989)
- **Gasten op Kerstavond** (Rotterdamse kerstnovelle – 1990)
- **De Vloek van de Kluizenaar** (assurantiethriller; RVS-trilogie deel 3 – 1991)
- **Het Testament van de Tempelier** (kerstvertelling – 1992)
- **De ondergang van de RVS** (Rotterdamse Opera van vóór den Spoortunnel – 1993; ongewijzigd herdrukt in 2002)
- **De Heks van Bleskensgraaf** (spookverhaal – 1993)
- **De Ondergang van St. Gregoria** (korte eenakter – 1994)
- **Het Veld van Eer** (kerstvertelling – 1994; ongewijzigd herdrukt in 2004, gevoegd achter “De Man uit Gent”)
- **De Herfstmoorden** (Rotterdamse thriller – 1995)
- **De Ruïne van de Abdijkerk** (spookverhaal – 1996)
- **De Terugkeer van graaf Ewout** (kort historisch blijspel voor de jeugd in drie bedrijven – 1997)
- **Het Graf van de Gehangene** (fantastische vertelling – 1997)
- **Het Portret van Sebastiaan Franken** (spookverhaal – 1998)
- **Het Mamba Project** (Rotterdams kantoordrama; Metropool-trilogie deel 1 – 1999)
- **Verraad aan de Vlist** (koningsdrama – 2000)
- **Het Zwaard van Cortigel** (spookverhaal – 2001)
- **Operatie ‘Zeemeeuw’** (stormachtig kantoordrama; Metropool-trilogie deel 2 – 2002)
- **De ondergang van de RVS** (Rotterdamse Opera van vóór den Spoortunnel – 2002; ongewijzigde herdruk uit 1993)
- **Het Lijk op de Flexplek** (kerstnovelle – 2003)
- **De Man uit Gent** (kerstnovelle – 2004; gevolgd door een ongewijzigde herdruk van “Het Veld van Eer” uit 1994)
- **Het Klooster van Knarsel** (postmoderne graal-roman – 2005)
- **Het Uranus Complot** (historisch kantoordrama; Metropool-trilogie deel 3 – 2006)
- **De Solutius Rollen** (kerst-thriller – 2007)
- **Dood in Zwartewaal** (macabere vertelling – 2008)
- **De Rentmeester** (kerstnovelle – 2009)
- **Kroningsmis** (Dietse roman – 2010)
- **De Patriotten** (opera in vijf taferelen – 2011)
- **Het Veemgericht** (kerstvertelling – 2011)
- **De Zaak Pontius** (paasverhaal – 2012)
- **De Man met de Baard** (kerstvertelling – 2012)
- **Knoops Rijwielkoning, Middensteiger 9-11 te Rotterdam, 1913-1940** (Rotterdamse familiegeschiedenis – 2013)
- **Het Veld van Eer** (kerstvertelling – 2014; iets gewijzigde herdruk van “Het Veld van Eer” uit 1994)
- **Sprookjes en vertellingen** (verzameling – 1995-2014)
- **De Arminiaan** (kosmische vertelling – 2015)
- **Een Studie in Rood en Zwart** (Kralingse vertelling – 2016)

Kerstsprookjes en andere verhalen voor de jeugd

- **De kabouter** (1995)
- **Juffrouw Gré** (1996)
- **De nieuwe dwergenkonink** (1997)
- **De herders** (1998)
- **Het echte millennium-probleem** (1999)
- **De wondertuin** (2000)
- **De man aan het raam** (2006)
- **De kerststal** (2006)
- **De stenendelvers** (2007)
- **De rijke verhalenverteller** (2011)
- **De poppenkast** (2012)
- **De nieuwe berg** (2013)
- **Het draaiorgel** (2014)
- **Het oude bos** (2016)

*Nihil Obstat: pater Pierluigi Collina, Censor a.h.d., generale overste van de Maledictijnen.
Imprimatur: kardinaal-aartsbisschop Ignatio de Spada, hoofd van de Spaanse Inquisitie.*

KNOPS
Een Leo Knoops en Wim Knoops productie